

N:o 81.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående beredande af förbättrade pensionsförmåner för vissa tjänstemän och betjente, hvilka i anledning af statens inköp af vestkustbanan öfvergått i statens jernvägars tjänst; gifven Stockholms slott den 4 april 1902.

Under åberopande af bilagda utdrag af protokollet öfver civilärenden för denna dag, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen

dels att å extra stat för år 1903 anvisa ett anslag af 141,500 kronor för beredande af delaktighet i enskilda jernvägarnes pensionskassa jemväl för inqvarteringsförmånen för de till vestkustbanan förut hörande, i statens jernvägars tjänst numera anstälde tjenstehafvare, som äro delaktiga i nämnda pensionskassa, med rätt för Kongl Maj:t att låta förskottsvis under innevarande år af tillgängliga medel utanordna detta belopp;

dels att medgifva, att en hvar af omförmälde tjenstehafvare må, så framt beloppet af den pension, hvartill han vid afgång ur tjensten blifver från enskilda jernvägarnes pensionskassa berättigad, understiger beloppet af den pension, han skulle hafva erhållit, om han den 1 januari 1896 vunnit inträde i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, vid afskedstagandet ur statens jernvägars tjänst af trafikmedel erhålla *antingen* fyllnadspension till belopp, motsvarande skilnaden mellan sagda båda pensionsbelopp, under vilkor att till statens jernvägar af honom erläggas från och med den 1 juli 1902 ej mindre fyllnadsafgifter, motsvarande skilnaden mellan, å ena sidan, de årsafgifter, som enligt de för statens jernvägstrafiks pensionsanstalter fastställda reglementen skulle hafva ålegat honom med beräkning efter åldern den 1 januari 1896, och, å andra sidan, på honom belöpande årsafgifter till enskilda jernvägarnes pensionskassa, än äfven, i form af retroaktivafgifter, motsvarande fyllnadsafgifter för tiden från och med den 1 januari 1896 till den 1 juli 1902,

eller ock, derest dessa fyllnadsafgifter helt eller delvis icke erläggas, sådan fyllnadspension med afdrag af det för tiden efter afskedstagandet beräknade årliga värdet af de icke influtna fyllnadsafgifterna;

dels ock att medgifva, att en hvar af i statsrådsprotokollet omförmälda, till vestkustbanan förut hörande, nu i statens jernvägars tjänst anställda 33 personer, hvilka icke tillhöra vare sig statens jernvägstrafiks pensionsinrättning eller enskilda jernvägarnes pensionskassa, må berättigas att vid afskedstagandet ur statens jernvägars tjänst af trafikmedel i pension uppbära ett årligt belopp, motsvarande skilnaden mellan, å ena sidan, det pensionsbelopp, han skulle hafva erhållit, om han den 1 januari 1896 vunnit delaktighet i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, och, å andra sidan, det för tiden efter afskedstagandet beräknade årliga värdet af de afgifter, han i händelse af sådan delaktighet skolat under sin tjänstgöringstid i statens jernvägars tjänst hafva erlagt till pensionsinrättningen.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

G U S T A F.

E. von Krusenstjerna.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans
Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten i Statsrådet å
Stockholms slott den 4 april 1902.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern friherre VON OTTER,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: herr VON KRUSENSTJERNA,
              grefve WACHTMEISTER,
              CLAËSON,
              CRUSEBJÖRN,
              ODELBERG,
              HUSBERG,
              PALANDER,
              HAMMARSKJÖLD och
              WESTRING.

Departementschefen, statsrådet herr von Krusenstjerna yttrade:

I skrifvelse den 14 maj 1900 har Riksdagen anhållit, att Kongl. Maj:t tacktes låta utreda, i hvad mån, på hvilket sätt och under hvilka villkor åt den personal, som från vestkustbanan öfvergått i statens jernvägars tjänst, men ännu icke vunnit inträde i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter, kunde beredas pension eller, beträffande delegare i enskilda jernvägarnes pensionskassa, förbättring i pensionsvilkoren, vid hvilken utredning torde böra tagas i betraktande alla på denna fråga inverkan omständigheter och särskildt tiden för nämnda personals inträde i statens tjänst, det bidrag, som staten för dess pensionering

lemnade till enskilda jernvägarnes pensionskassa, samt de lägre pensionsavgifter, som de af personalen, hvilka vore delegare i sagda kassa, haft att till densamma erlägga, äfvensom att Kongl. Maj:t ville till Riksdagen göra den framställning, hvartill berörda utredning kunde finnas böra föranleda.

Riksdagens ifrågavarande framställning var föranledd af lika lydande motioner, som väckts i Första Kammaren af P. Hansson och tre andra ledamöter af kammaren, hvarjemte i motionens syfte instämt sex ledamöter af kammaren, samt i Andra Kammaren af Oskar Trapp och trettio andra ledamöter af denna kammare.

I motionerna erinras till en början, hurusom i det aftal, som uppgjordes mellan statsverket å ena sidan och jernvägsbolagen å andra, då staten inlöste de enskilda jernvägar, som gå under benämningen vestkustbanan, ingått den bestämmelsen, att de vid jernvägen anställde tjänstemän och betjente skulle ega rätt att öfvergå i statens jernvägars tjänst utan minskning af innehafvande löneförmåner och utan att i öfrigt inträda i försämrad tjänsteställning, dock med förbehåll, bland annat, att de icke egde rätt ingå såsom delegare i statens jernvägars pensionsinrättningar, med mindre jernvägsstyrelsen, efter pröfning för hvarje särskildt fall af tjänstemans eller betjents derom ingifna ansökan, funne sådant kunna utan pensionskassornas särskilda betungande bifallas; hvaremot jernvägsstyrelsen från och med den 1 januari 1896 skulle i afseende å de bolagets tjänstemän och betjente, som tillhörde enskilda jernvägarnes pensionskassa och som ej erhöile särskildt tillstånd att i statens jernvägars pensionskassor inträda, ega samma förpligtelser och rättigheter i förhållande till förstnämnda kassa, som bolaget skulle ega, om jernvägen fortfarande vore bolagets egendom, dock såvidt anginge den aflöningsförhöjning, som bemälde tjänstemän och betjente kunde komma att erhålla efter banans öfvertagande af staten, endast under förutsättning af enskilda jernvägarnes pensionskassas samtycke.

Då staten den 1 januari 1896 öfvertog vestkustbanan, hade hela den talrika personalen förelagts att skriftligen godkänna detta vilkor för inträde i statens jernvägars tjänst, och hade personalen alltså stått inför valet af omedelbart afsked eller omedelbart godkännande, hvilket senare alternativ antagits tydligen i förhoppning, att denna för dem så angelägna fråga framdeles på ett tillfredsställande sätt skulle ordnas.

På derom af personalen sedermera gjord hemställan hade jernvägsstyrelsen den 6 mars 1899 förklarar, att beträffande dem af de

sökande, hvilka vore delegare i enskilda jernvägarnes pensionskassa eller hvilka, utan att vara delegare i denna kassa, den 1 januari 1896 uppnått en ålder af minst 40 år, skäl icke funnes att bifalla den af dem gjorda ansökan om vinnande af delaktighet i statens jernvägars pensionsanstalter. Härigenom hade den personal vid vestkustbanan, som öfvergick i statens jernvägars tjenst, beröfvats rätt att genom inträde i statens jernvägars pensionsinrättningar åt sig bereda samma pensionsförmåner som den öfriga statsbanepersonalen, äfven om de kunde komma ut med erläggandet af de stora retroaktivafgifter, som erfordrades för att der vinna inträde. Deras ställning hade ock derigenom blifvit sämre än den öfriga statsbanepersonalens, under det att deras tjenstgöring och dermed förenade åligganden och deras ansvar vore detsamma. Då man, enligt motionärernas åsigt, med allt fog kunde säga, att den ersättning, staten betalade till sina tjenare för deras arbete, utginge ej mindre såsom lön och tjenstgöringspenningar än äfven som pension efter uppnådd pensionsålder, vore det ju i hög grad oegentligt, att de, som under tjenstetiden, hvad åligganden och ansvar beträffade, vore lika ställda, vid afskedstagandet blefve så olika lottade. Under det att statsbanepersonalen i allmänhet erhöles 80 % af lönen och den till 20 % af lönen uppgående inqvarteringsersättningen i pension, utgjorde deremot den pension vestkustbanepersonalen erhöles endast 40 % af enbart lönen.

Till belysande af den olikhet, som härigenom uppstode vid pensioneringen, hafva motionärerna anført följande exempel på den pension, som utginge till personer i samma tjenstegrad och med lika aflöning:

stationsinspektör, aflöning kr. 2,400, vid statens jernvägar	
	i allmänhet kr. 2,304: —
» » » 2,400, vid vestkustbanan ... »	960: —
alltså pr år kr. 1,344 mindre.	

stationsmästare, aflöning kr. 1,080, vid statens jernvägar	
	i allmänhet kr. 1,036: 80
» » » 1,080, vid vestkustbanan ... »	432: —
skilnad kr. 604: 80 mindre pr år.	

stationskarl, aflöning kr. 660, vid statens jernvägar i all-	
	mänhet kr. 633: 60
» » » 660, vid vestkustbanan	» 264: —
skilnad kr. 369: 60 mindre pr år.	

banvakt, aflöning kr. 600, vid statens jernvägar i all-	mänhet kr. 576: —
» » » 600, vid vestkustbanan..... »	240: —
skilnad kr. 336 mindre pr år.	

Denna deras ofördelaktiga ställning framträdde ännu mera, då förflyttning egde rum till andra delar af statens jernvägsnät, der de tjänstgjorde tillsammans med bättre lottade kamrater.

Motionärerna kunde icke dela jernvägsstyrelsens i skrifvelse den 6 mars 1899 uttalade åsigt att med hänsyn dertill att då ännu allt för kort tid förflutit, sedan vestkustbanan af staten öfvertogs, jernvägsstyrelsen ej för det då varande kunde hos Kongl. Maj:t göra framställning i ämnet, ty det vore ju så, att statens öfriga jernvägstjenstemän redan vid anställningen förvissades om den pension, de vid uppnådd pensionsålder kunde erhålla, hvaremot dessa allt fortfarande vore i oviss-
het om, huruvida de kunde erhålla förmånligare pensionsvilkor. Den omständighet, som dittills gjort det omöjligt för vestkustbanepersonalen att vinna inträde i statens jernvägars pensionsinrättningar, syntes vara svårigheten att åstadkomma de medel, som erfordrades för betalande af inträdes- och retroaktivafgifterna för densamma i nämnda pensionsinrättningar. Sålunda hade direktionen för nämnda pensionsinrättningar i skrifvelse af den 7 juni 1898 förklarar, att direktionen icke hade något att erinra emot det att ifrågavarande personal vunne inträde i pensionsinrättningarna, under vilkor att till pensionsinrättningarna inbetalades vissa närmare angifna penningebelopp.

Då statens jernvägar nu årligen till de enskilda jernvägarnes pensionsinrättning betalade omkring 20,000 kronor, hvilket kapitaliseradt motsvarade 500,000 kronor, och då härigenom en pension af endast 40 procent af lönen bereddes personalen, syntes det tillskott, som derutöfver behöfde göras för att åstadkomma likställighet i pensioneringen, väl motsvara sitt ändamål.

Med åberopande af hvad sålunda anförts och med hänsyn till att rättvisa och billighet kräfde, att vestkustbanepersonalen, hvad pensionering beträffade, blefve likställd med den öfriga jernvägspersonalen, hemställde motionärerna, att Riksdagen måtte besluta, *dels* att jernvägspersonalen vid vestkustbanan måtte berättigas antingen att vinna inträde i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter eller ock att åtnjuta pension i likhet med statens öfrige jernvägstjenstemän och betjente, och *dels* att hemställa, det Kongl. Maj:t måtte hos Riksdagen göra fram-

ställning om det anslag och de åtgärder, som erfordrades, för att bereda jernvägspersonalen vid vestkustbanan någon af ofvan omförmälda förmåner.

Uti sin omförmälda skrifvelse har Riksdagen, efter redogörelse för hvad i ärendet förekommit, anfört att, ehuru den personal, som från vestkustbanan öfvergått i statens jernvägars tjenst, icke kunde hafva något rättsligt anspråk att komma i åtnjutande af samma pensionsförmåner, som tillkomme öfriga vid statens jernvägar anställde tjänstemän och betjente, ville det dock synas Riksdagen, som om staten af billighetsskäl borde åtminstone i vissa fall bereda den del af förstnämnda personal, som icke vunnit inträde i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter, rätt till någon pension eller förbättring i de mindre fördelaktiga pensionsvilkor, som delaktighet i enskilda jernvägarnes pensionskassa medförde. För att kunna bedöma, i hvad mån och på hvilket sätt detta lämpligen borde ske, fordrades emellertid en fullständig utredning af alla på frågan inverkande förhållanden. Riksdagen, som i saknad deraf icke kunnat, på sätt i omförmälda motioner föreslagits, fatta något afgörande beslut i ämnet, hade emellertid ansett sig hafva anledning hos Kongl. Maj:t anhålla om verkställande af erforderlig utredning i frågan, för att Riksdagen på grund deraf kunde komma i tillfälle att pröfva, i hvad utsträckning och på hvilka vilkor pension eller förbättrad sådan kunde ifrågavarande personal beredas.

Vid underdånig föredragning den 1 juni 1900 af Riksdagens ifrågavarande skrifvelse behagade Kongl. Maj:t anbefalla jernvägsstyrelsen att efter vederbörandes hörande verkställa den af Riksdagen i detta ärende begärda utredning och dermed jemte det underdåniga utlåtande, hvartill samma utredning kunde föranleda, till Kongl. Maj:t inkomma.

Till åttlydnad häraf har jernvägsstyrelsen låtit genom sakkunnig person verkställa undersökning öfver den matematiska kostnaden för beredande af pension resp. fyllnadspension åt de tjänstemän och betjente, som vid vestkustbanans inköp öfvergått i statens jernvägstrafiks tjenst men ännu icke blifvit delegare i dess pensionsinrättningar, samt enkor och barn efter sådan tjenstepersonal; hvarjemte på styrelsens anmodan såväl direktionen för enskilda jernvägarnes pensionskassa i skrifvelse den 11 oktober 1900 som ock direktionen för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning i skrifvelse den 26 januari 1901 i ärendet sig yttrat. I underdånig skrifvelse den 15 mars 1901 har jernvägsstyrelsen, med öfverlemnande af berörda undersökning och yttranden

samt öfriga till ärendet hörande handlingar, afgifvit eget underdånigt utlåtande och förslag i ärendet.

Med föranledande deraf att fullmäktige i enskilda jernvägarnes pensionskassa vid sammanträden i maj och september månader 1901 antagit ett förslag till förnyadt reglemente för kassan, genom hvilket delegarne skulle komma i åtnjutande af icke oväsentligt förbättrade pensionsförmåner för sig samt enkor och barn, och då uppenbart vore, att detta reglemente, om det vunne nådig fastställelse, skulle komma att öfva inflytande på det af jernvägsstyrelsen i berörda skrifvelse den 15 mars 1901 framlagda förslaget, har jernvägsstyrelsen uppdragit åt samme sakkunnige, filosofie licentiaten Nils Ahlberg, hvilken utfört de beräkningar, som legat till grund för styrelsens nyssnämnda förslag, att verkställa utredning rörande den inverkan, ett biträdande af de nya reglementsbestämmelserna för vestkustbanepersonalens räkning kunde väntas hafva på den i jernvägsstyrelsens berörda framställning omhandlade frågan om beredande åt denna personal af förbättrade pensionsvillkor.

Sedan Ahlberg i november 1901 afgifvit utlåtande, åtföljdt af bilagor, har jernvägsstyrelsen i underdånig skrifvelse den 18 sistlidne februari, med öfverlemnande af dessa handlingar, afgifvit förnyadt yttrande i ärendet och dervid framlagt ett delvis omarbetadt förslag i den föreliggande pensionsfrågan.

De båda af Ahlberg utförda undersökningarne torde böra fogas vid detta protokoll, dock utan åtföljande tabeller (bil. 1 och 2).

Innan jag redogör för innehållet i jernvägsstyrelsens båda förslag i ärendet, torde jag rörande hvad hittills i detta pensionsärende förekommit få meddela följande:

Uti det af 1893 års jernvägskomité afgifna underdåniga förslag angående förvärfvande för statens räkning af Skåne—Hallands, Mellersta Hallands, Göteborgs—Hallands, Landskrona—Engelholms och Malmö—Billesholms jernvägar, hvilka jernvägar tillsammans bildade den s. k. vestkustbanan, hade komitén i fråga om de närmare bestämmelserna i afseende å sättet för banornas förvärfvande, som borde i köpeaftalen med vederbörande jernvägsegare intagas, föreslagit, bland annat, att de vid dessa jernvägar anställda tjenstemän och betjente skulle tillerkännas rätt att öfvergå i statens jernvägars tjenst. Men då komitén ansåg sig böra undvika att betunga statens jernvägars pensionsinrättningar med att på en gång mottaga ett så stort antal nya delegare, som då vore i fråga, föreslog komitén att såsom särskildt vilkor för nämnda rätt skulle föreskrifvas, att ifrågavarande tjenstemän och be-

tjente fortfarande skulle kvarstå i enskilda jernvägarnes pensionskassa, i förhållande till hvilken staten skulle öfvertaga vederbörande bolags förpligtelser.

Emot den sålunda föreslagna bestämmelsen om tillerkännande af rätt för de vid nämnda jernvägar anstälde tjenstemän och betjente att öfvergå i statens jernvägars tjenst anmälde reservation af 4 af komiténs ledamöter, hvilka ansågo, att det borde vid banornas öfvertagande af staten bero på aftal mellan jernvägsstyrelsen och vederbörande jernvägspersonal om och på hvilka villkor samma personal skulle öfvergå i statens jernvägars tjenst.

Med anledning häraf anförde jernvägsstyrelsen i sitt den 20 februari 1894 i ärendet afgifna underdåniga utlåtande att, äfven om reservanternas åsigt i ofvanberörda hänseende vunne godkännande, den ojemförligt största delen af personalen på grund af förhållandenas natur skulle komma att af styrelsen erbjudas inträde i statens jernvägars tjenst. Styrelsen biträdde icke desto mindre komiténs förslag. Om nemligen inträdet i statens jernvägars tjenst blefve beroende på särskildt aftal mellan styrelsen och hvarje vederbörande, funnes ingen anledning att ifrågasätta annat än att den antagna personalen inginge i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning och enke- och pupillkassa. Dessa pensionsinrättningars ekonomiska ställning vore emellertid sådan, att de icke kunde på en gång mottaga så stort antal nya delegare utan att retroaktivafgifter fastställdes till så afsevärdt höga belopp, att personalen säkerligen icke skulle kunna erlägga desamma. Och äfven om inbetalning af dylika afgifter egde rum, skulle för ett stort flertal rätten till pension komma att inträda först vid en alltför framskriden ålder. Med afseende härpå ansågo styrelsen den anordning ega företräde, att den nya personalen kvarstode i de enskilda jernvägarnes pensionskassa.

Vid underdånig föredragning den 8 mars 1895 af frågan om förvärfvande för statens räkning af ifrågavarande jernvägar tillstyrkte dåvarande chefen för civildepartementet hvad komitén, enligt hvad nyss nämnts, uti berörda hänseende föreslagit, dervid beträffande ifrågavarande tjenstemäns och betjentes kvarstående i enskilda jernvägarnes pensionskassa erinrades, hurusom komitén beräknat, att den årliga afgift, som, enligt hvad förut nämnts, till följd deraf skulle af staten i bolagens ställe erläggas till pensionskassan, skulle kunna antagas komma att uppgå till allenast 15,000 kronor.

Sedan 1895 års Riksdag bifallit Kongl. Maj:ts proposition rörande anvisande af medel för inköp af ifrågavarande jernvägar samt Kongl.

Maj:t den 7 juni 1895 beslutit, att dessa skulle från 1896 års ingång öfvertagas af staten på i hufvudsak de af komitén föreslagna villkoren, blef också i kontrakten om jernvägarnes förvärfvande bestämmelse intagen derom, att de vid vederbörande jernväg anställde tjänstemän och betjente skulle ega rätt att öfvergå i statens jernvägars tjänst. Såsom villkor härför stadgades, bland annat, det i ofvanberörda motioner omförmälda förbehåll att de icke skulle ega att ingå såsom delegare i statens jernvägars pensionsinrättningar, med mindre jernvägsstyrelsen efter pröfning för hvarje särskildt fall af tjänstemans eller betjents derom ingifna ansökning funne sådan kunna utan pensionskassornas särskilda betungande bifallas. Dessutom stadgades i kontrakten, att jernvägsstyrelsen skulle i förhållande till enskilda jernvägarnes pensionskassa inträda i vederbörande bolags rättigheter och skyldigheter. Dessa bestämmelser intogos i samtliga kontrakten, äfven i det om Landskrona—Engelholms jernväg, hvars personal icke tillhörde någon pensionsinrättning, samt afsågo jemväl vid de öfriga jernvägarne anställd personal, som icke ingått i enskilda jernvägarnes pensionskassa, således äfven de tjänstemän och betjente vid de öfriga 4 banorna, hvilka, då de antagits först år 1895, efter det statsinköpet beslutits, icke ingått i enskilda jernvägarnes pensionskassa.

I anledning af hvad sålunda i kontrakten stadgats, öfvergingo vid jernvägarnes öfvertagande med ingången af år 1896 i statens jernvägars tjänst, utan att intagas i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning samt enke- och pupillkassa, ordinarie tjänstemän och betjente till ett antal af 542.

Under våren 1897 hade ansökan om vinnande af inträde i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter hos jernvägsstyrelsen gjorts af vid förutvarande vestkustbanan anställde tjänstemän och betjente till ett antal af 406, af hvilka 336 voro delegare i enskilda jernvägarnes pensionskassa, men öfriga 70 ej tillhörde någon pensionsinrättning. Efter det jernvägsstyrelsen i anledning häraf låtit verkställa utredning beträffande den inverkan å statens jernvägstrafiks pensionsanstalters ekonomiska ställning, som ett bifall till de gjorda ansökningarna skulle komma att medföra, framstälde styrelsen till direktionen för enskilda jernvägarnes pensionskassa förfrågan, huruvida och i hvad mån den i kassan delaktiga personalen vid eventuellt utträde ur kassan skulle kunna påräkna att återfå sina till kassan inbetalda afgifter. Till svar härå meddelade direktionen i skrifvelse den 23 september 1897, att direktionen beslutit, att den i § 9 af det för kassan gällande reglemente gifna bestämmelsen, att delegare i kassan, som från jernvägs-

bolags tjänst afginge, innan han vore pensionsberättigad, och ej begagnade sig af den honom medgifna rätt att i kassan qvarstå, egde att af kassan återfå tre fjerdedelar af de månatliga afgifter, han erlagt, dock utan ränta, skulle anses tillämplig vid ifrågavarande personals eventuella utträde ur kassan, dock med förbehåll, bland annat, att antingen hela personalen samtidigt utträdde ur kassan eller ock att vid utträdet icke afsigtligt gjordes något för kassan menligt urval, så att icke just de delegare underlåte att utträda, till hvilka kassan egde relativt stora förpligtelser i förhållande till deras blifvande afgifter; och skulle direktionen i hvarje särskildt fall ega bestämma, huruvida delegare, som sådant önskade, finge i kassan qvarstå.

På anmodan af jernvägsstyrelsen afgaf direktionen för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning den 7 juni 1898 yttrande rörande ifrågavarande ansökningar, och förklarade deruti direktionen, att den icke hade något att erinra emot det att ifrågavarande personal vunne inträde i pensionsinrättningarna under vilkor, att till pensionsinrättningarna inbetalades:

a) ett belopp af 964,487 kronor, hvilket belopp enligt af jernvägsstyrelsen föranstaltad utredning utgjorde värdet af den genom ifrågavarande personals inträde i pensionsinrättningarna för dessa inrättningar uppkommande kapitalbrist;

b) skilnaden mellan den del af sagda belopp, som utgjorde den för enke- och pupillkassan beräknade kapitalbrist, samt det belopp, som kunde framgå ur den noggrannare beräkning, som, enligt hvad i utlåntandet rörande sagda utredning framhållits, vore erforderlig, derest inträde i pensionsinrättningarna skulle medgifvas sökandena

c) ränta efter fyra procent från den 1 juli 1897 å de i mom. a) och b) angifna belopp;

d) de enligt gällande reglementen på sökandena belöpande pensionsavgifter för tiden från och med den 1 januari 1896 jemte ränta efter fyra procent å de förfallna pensionsavgiftsbeloppen från respektive förfallodagar; samt

e) det belopp, som representerade värdet af de högre pensioner, som kunde komma att utgå till följd af nu gällande aflöningsreglemente för tjenstemän och betjente vid statens jernvägar.

Efter det förberörda handlingar inkommit, företogos de gjorda ansökningarna af jernvägsstyrelsen till afgörande den 6 mars 1899. Dervid fann styrelsen beträffande dem af de sökande, hvilka vore delegare i enskilda jernvägarnes pensionskassa eller hvilka, utan att vara

delegare i denna kassa, den 1 januari 1896 uppnått en ålder af minst fyrtio år, icke skäl bifalla den af dem gjorda ansökan om vinnande af delaktighet i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter.

Hvad åter anginge öfriga sökandena, hvilka icke vore delegare i sagda pensionskassa och hvilkas ansökningar icke genom vederbörandes afskedstagande, fränfälle eller redan vunnet inträde i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter förfallit, förklarade jernvägsstyrelsen, att en hvar af dem skulle anses hafva den 1 januari 1896 vunnit delaktighet i statens jernvägars pensionsanstalter, under vilkor, att af honom erlades de enligt gällande reglementen på honom belöpande pensionsavgifter för tiden från och med sistnämnda dag jemte den ränta derå, som af direktionen för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning kunde vara bestämd, dock att, i händelse detta vilkor ej fullgjordes, delaktighet i pensionsanstalterna skulle anses af vederbörande förvärfvad med ingången af år 1899.

I sammanhang härmed förklarade jernvägsstyrelsen, att beträffande dem af de sökande, hvilka icke vore delegare i enskilda jernvägarnes pensionskassa och hvilka enligt styrelsens omförmälda beslut icke då kunnat medgifvas delaktighet i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter, styrelsen framdeles ville för hvarje särskildt fall pröfva, huruvida vid vederbörandes afskedstagande eller fränfälle skäl kunde förefinnas att till Kongl. Maj:t ingå med framställning om åtgärder för beredande af särskild pension åt den sålunda ur tjensten afgående eller hans sterbhusdelegare.

Samma dag — den 6 mars 1899 — meddelade jernvägsstyrelsen jemväl svar på en under hösten 1898 å vestkustbanepersonalens vägnar gjord ansökning, hvaruti hemstälts, att styrelsen ville hos Kongl. Maj:t göra framställning derom, att denna personal, vid uppnådd pensionsålder enligt bestämmelserna i reglementet för enskilda jernvägarnes pensionskassa, och densammas enkör och oförsörjda barn vid husfädernas fränfälle måtte af jernvägstrafikmedel erhålla fyllnadspension en gång för alla och sålunda beräknad, att den tillsammans med det från enskilda jernvägarnes pensionskassa utgående belopp motsvarade den pension, som skolat erhållas, om personalen under sin tjenstgöringstid vid vestkustbanan, äfven då denna tillhörde de enskilda bolagen, varit delegare i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning. I anledning af denna ansökning förklarade jernvägsstyrelsen, att styrelsen, med allt erkännande af det behjertansvärda i att en bättre pensionering bereddes den personal, som från vestkustbanan öfvergått i statens jernvägars

tjenst, likväl och med hänsyn dertill, att allt för kort tid förflutit, sedan vestkustbanan af staten öfvertogs, ansett sig för det dåvarande icke kunna hos Kongl. Maj:t göra framställning i angifna hänseende eller i öfrigt derutinnan företaga någon åtgärd.

I fråga om pensionsförmånerna och pensionsavgifterna i statens jernvägars pensionsinrättning och enke- och pupillkassa, å ena sidan, samt enskilda jernvägarnes pensionskassa, å andra sidan, sådana de varit intill den 1 innevarande månad, då förnyadt reglemente för enskilda jernvägarnes kassa trädde i kraft, får jag hänföra mig till följande jemförande uppställning:

Jemförelse mellan de i afseende å pensionsrätten viktigaste bestämmelserna i reglementena för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning och enke- och pupillkassa, å ena, samt enskilda jernvägarnes pensionskassa, å andra sidan.

Statens jernvägstrafiks pensionsinrättningar:

Enskilda jernvägarnes pensionskassa:

A) Rätt till pension tillkommer:

delegare:

a) som till följd af kroppsskada eller sjuklighet, hvilken han i tjensteutöfning vid statens jernvägstrafik sig ådragit, icke vidare kan sin befattning behörigen sköta och fördenskull af styrelsen afskedas;

b) som efter minst tio tjensteår i ordinarie anställning vid statens jernvägstrafik afskedas, emedan han antingen till följd af sjuklighet, som han icke ådragit sig under tjensteutöfning, eller till följd af ålderdomssvaghet icke kan sin befattning behörigen sköta;

c) som efter minst 30 års tjenst i ordinarie anställning vid statens jernvägstrafik uppnått sådan ålder, att hans lefnadsår

a) delegare, som efter minst 15 års tjenstgöring afgår ur tjensten på grund af styrkt obotlig sjukdom eller, äfven efter färre tjensteår, under tjensteutöfning ådragit sig sjukdom eller kroppsskada, som gör honom oförmögen att tjenstgöra;

(Pensionsrätten i detta fall beroende på framställning af vederbörande jernvägsförvaltning.)

b) vid tjenstens frånträdande sådan delegare, som vid någon af de jernvägar, hvilka i kassan ingått, vid tidpunkten för detta inträde innehade ordinarie anställning, sedan han fyllt 60 år och varit i ordinarie tjenst vid enskild jernväg inom landet så lång tid, att summan af hans lefnads- och tjensteår uppgår till talet 90;

c) vid tjenstens frånträdande sådan delegare, som efter det den jernväg, vid hvilken han är anställd, ingått i kassan, erhållit or-

Statens jernvägstrafiks pensionsinrättningar:

och tjänsteår sammanräknade uppgå till talet 95;

d) den aflidnes enka, så länge hon lefver ogift och är i besittning af medborgerligt förtroende, samt

hvarje den aflidnes barn, som är yngre än aderton år och som, der det fyllt femton år, icke dömts förlustigt medborgerligt förtroende.

Enskilda jernvägarnes pensionskassa:

dinarie anställning före 40 års ålder, sedan han fyllt 60 år;

d) delegares enka, så länge hon lefver ogift, samt aflidens delegares barn, tilldess det uppnått 16 år.

B) Pensionsbeloppens storlek:**1) för delegare:**

Mom. 1. Årliga beloppet af pension bestämmes, i mån af den pensionsberättigades tjänsteår, till vissa procent af den medelaflöning, som uppkommer, då medeltalet tages af de fem sista årsaflöningar, i förhållande hvar till den pensionsberättigade, näst före erhållet afsked, erlagt årsafgifter till pensionsinrättningen, sålunda att för fulla 10 tjänsteår erhåll. 20 % af medelaflönn.

» » 11	» » 22	» »
» » 12	» » 24	» »
» » 13	» » 26	» »
» » 14	» » 28	» »
» » 15	» » 30	» »
» » 16	» » 32	» »
» » 17	» » 34	» »
» » 18	» » 36	» »
» » 19	» » 38	» »
» » 20	» » 40	» »
» » 21	» » 44	» »
» » 22	» » 48	» »
» » 23	» » 52	» »
» » 24	» » 56	» »
» » 25	» » 60	» »
» » 26	» » 64	» »
» » 27	» » 68	» »
» » 28	» » 72	» »
» » 29	» » 76	» »
» » 30	» » 80	» »

Mom. 2. Delegare, som pensioneras på grund af bestämmelsen här ofvan under lit. A. a, erhåller såsom pension:

då han icke räknar fulla 23 tjänsteår,

Pensionsberättigad delegare erhåller en årlig pension, uppgående till 40 procent af medelbeloppet af den aflöning, för hvilken han de sista 60 månaderna till kassan erlagt afgift.

Delaktighet i kassan må hädanefter i intet fall medgifvas för högre årsaflöning än 5,000 kronor.

Delegare, som erhåller pension jemlikt bestämmelsen här ofvan under lit. A. a, erhåller det pensionsbelopp, som kassans direktion bestämmer.

Statens jernvägstrafiks pensionsinrättningar:**Enskilda jernvägarnes pensionskassa:**

50 procent af den enligt föregående mom. beräknade medelaflöning, och

då han räknar fulla 23 tjensteår eller derutöfver, den procent, som i föregående mom. är stadgad;

dock skall, derest kroppsskadan eller sjukligheten är af sådan beskaffenhet, att delegaren icke kan bidraga till sin egen försörjning, pensionen, oberoende af antalet tjensteår, utgå med 80 procent af medelaflöningen.

2) för delegares enka och barn:

Pensionen efter afliden delegare utgår med 25 % af dennes medelaflöning för de fem sista åren, eller, derest motsvarande inbetalning till kassan göres, 25 % af delegarens senaste aflöning. Är enka ensam pensionsberättigad eller finnas endast pensionsberättigade barn, uppbäre i förra fallet enkan och i det senare barnen samfäldt hela pensionsbeloppet. Finnas både pensionsberättigad enka och pensionsberättigade barn, åtnjute enkan den ena hälften och barnen tillsammans den andra hälften af pensionsbeloppet. Mellan barn delas alltid det samfäldt tillkommande belopp lika.

Afliden delegares pensionsberättigade enka och barn ega att uppbära pension till följande procenttal af den aflidnes ofvan angifna medelaflöning, nemligen: enka med två eller flera barn 25 procent, enka med ett barn eller utan barn 20 procent, två eller flera moderlösa barn 20 procent och ett moderlöst barn 15 procent.

C) Afgifterna till pensionskassorna:

Mom. 1. Såsom inträdesavgift erlägger den inträdande till enke- och pupillkassan hälften af honom då tillkommande aflöning för en månad.

(Till pensionsinrättningen erlägges ej någon inträdesavgift.)

Mom. 2. Årsavgifter utgå dels till pensionsinrättningen dels ock till enke- och pupillkassan.

Till den förra utgå delegares årsavgifter med en viss, på grund af hans ålder vid inträdet i pensionsinrättningen en gång för alla bestämd procent af honom tillkommande aflöning, sålunda att den, som inträdt före fyllda 30 år erlägger 3,2 % af aflöningen,

Mom. 1. Delegare erlägger såsom inträdesavgift 25 procent af det belopp, hvar till hans aflöning för de efter hans inträde i kassan närmast följande två månaderna uppgår.

Mom. 2. I årsavgift erlägger:

a) sådan pensionsberättigad delegare, som vid någon af de jernvägar, som ingått i kassan, vid tiden för detta inträde innehade ordinarie anställning, månatligen 5 procent af månadsaflöningen, om han vid delegareskapets vinnande var yngre än 30 år, 5 $\frac{1}{3}$ procent, om han var 30 år, 5 $\frac{2}{5}$ procent, om han var 31 år, o. s. v., d. v. s.

Statens jernvägstrafiks pensionsinrättningar:

Enskilda jernvägarnes pensionskassa:

den, som vid inträdet

fylt 30 men icke 32 år erlägger 3,3 % af aflön.

» 32 » » 34 » »	3,4 » » »
» 34 » » 36 » »	3,5 » » »
» 36 » » 38 » »	3,6 » » »
» 38 » » 40 » »	3,7 » » »
» 40 » » 42 » »	3,8 » » »
» 42 » » 44 » »	3,9 » » »
» 44 » » 46 » »	4,0 » » »
» 46 » » 48 » »	4,1 » » »
» 48 » » 50 » »	4,2 » » »
» 50 » » 52 » »	4,3 » » »
» 52 » » 54 » »	4,4 » » »
» 54 » » 56 » »	4,5 » » »
» 56 » » 58 » »	4,6 » » »
» 58 » » 60 » »	4,7 » » »
» 60 » » — » »	4,8 » » »

dock skall den, som vid erhållandet af anställning i statens jernvägstrafiks ordinarie tjänst fyllt trettio år, erlägga retroaktiv afgift, motsvarande hela värdet af förmånen att icke behöfva erlägga högre årsavgifter än här ofvan äro bestämda. Sagda värde fastställas af pensionsinrättningens direktion.

Till den senare utgå delegares årsavgifter med en viss, på grund af hans ålder vid inträdet i kassan, en gång för alla bestämd procent af honom tillkommande aflöning sålunda, att den, som inträder innan han fyllt 30 lefnadsår, erlägger 3,0 % af aflöningen, den, som vid inträdet

fylt 30 men icke 32 år, erlägger 3,1 % af aflön.

» 32 » » 34 » »	3,2 » » »
» 34 » » 36 » »	3,3 » » »
» 36 » » 38 » »	3,4 » » »
» 38 » » 40 » »	3,5 » » »
» 40 » » 41 » »	3,6 » » »
» 41 » » 42 » »	3,7 » » »
» 42 » » 43 » »	3,8 » » »
» 43 » » 44 » »	3,9 » » »
» 44 » » 45 » »	4,0 » » »
» 45 » » 46 » »	4,1 » » »
» 46 » » 47 » »	4,2 » » »
» 47 » » 48 » »	4,3 » » »

så många femtedels procent mera än fem, som antalet af fyllda lefnadsår vid inträdet öfversteg 29; dock att dylik månadsavgift icke må uppgå till högre belopp än 10 procent af aflöningen;

b) sådan pensionsberättigad delegare, som vid någon af förberörda jernvägar efter den under lit. a nämnda tid erhållit ordinarie anställning, dels månatligen 5 procent af månadsaflöningen, dels, om han vid inträdet i kassan är äldre än 29 år, retroaktiv afgift enligt tabell A*) och dels, om hans hustru är fem år yngre än han sjelf, retroaktiv afgift enligt tabell B*).

*) Tabell A och B torde icke behöfva här återgifvas.

Statens jernvägstrafigs pensionsinrättningar: Enskilda jernvägarnes pensionskassa:

den, som vid inträdet

fyft 48 men icke 49 år, erlägger 4,4 % af aflön.

» 49 » » 50 » »	4,5 » » »
» 50 » » 51 » »	4,6 » » »
» 51 » » 52 » »	4,8 » » »
» 52 » » 53 » »	5,0 » » »
» 53 » » 54 » »	5,2 » » »
» 54 » » 55 » »	5,4 » » »
» 55 » » 56 » »	5,6 » » »
» 56 » » 57 » »	5,8 » » »
» 57 » » 58 » »	6,1 » » »
» 58 » » 59 » »	6,4 » » »
» 59 » » 60 » »	6,7 » » »

Dock skall den, som vid härefter skeende anställning i statens jernvägstrafigs ordinarie tjenst fyft trettio år, erlägga retroaktiv afgift, motsvarande hela värdet af förmånen att icke behöfva erlägga högre årsafgifter, än de här ofvan bestämda. Sagda värde fastställles af direktionen för statens jernvägstrafigs pensionsinrättning, hvars beslut härutinnan ej må öfverklagas.

Mom. 3. Hvarje gång delegare uppflyttas i högre aflöningsklass än den, för hvilken hans årsafgifter senast utgått, erlägger han till *pensionsinrättningen* en månads aflöningsförhöjning. Detta erläggande sker genom aflöningsafdrag, då förhöjningen första gången utfaller.

Hvarje gång delegare uppflyttas i högre aflöningsklass än den, för hvilken hans årsafgifter senast utgått, erlägger han till *enke- och pupillkassan* två månaders aflöningsförhöjning. Denna afgift erlägges då förhöjningen andra och tredje gången utfaller.

Mom. 3. Vid förhöjning i aflönning erlägger delegare såsom ytterligare afgift till kassan de två första månadernas aflöningsförhöjning, hvaremot den ordinarie månadsafgiften under samma tid beräknas efter den förra aflönningen.

Det af jernvägsstyrelsen omförmälda förslaget till förnyadt reglemente för enskilda jernvägarnes pensionskassa har blifvit fastställt af Kongl. Maj:t den 14 nästlidne mars.

För de ändringar vid jemförelse med det äldre reglementet, som öfva inflytande på den nu förevarande pensionsfrågan, får jag lemna följande redogörelse.

Enligt det nya reglementet har den normala eller ålderdomspensionen för delegarne sjelfva höjts från 40 % af medelbeloppet af

den aflöning, för hvilken vederbörande de sista 60 månaderna till kassan erlagt aflöning, till följande procenttal af den årsaflöning, för hvilken han vid pensionsrättens inträde är delaktig i kassan, nemligen:

omedelbart efter pensionsrättens inträde	50 %
om han derefter förblifver i tjänst 1 år	52 %
» » » » » 2 »	54 %
» » » » » 3 »	56 %
» » » » » 4 »	58 %
» » » » » 5 » eller mer	60 %

hvarvid dock är att märka, att delaktighet hädanefter icke får åtnjutas för löneförhöjning vid fyllda 50 år eller derefter.

Då enligt det nya reglementet den normala 50 % pensionen tillkommer delegare, då han fyllt 60 år — sådan delegare, som, innan det nya reglementet trädt i kraft, vid inträdet i kassan påförts månadsafgift till högre belopp än 5 % af aflöningen (d. v. s. i allmänhet sådan, som vid inträdet varit 30 år eller deröfver), dock efter fyllda 60 år först sedan han varit i ordinarie tjänst vid enskild jernväg inom landet så lång tid, att summan af hans lefnads- och tjensteår uppgår till talet 90 — synes en afsevärd del af statsbanans i enskilda jernvägarnes pensionskassa delaktiga personal kunna erhålla pensioner, uppgående till öfver 50 % af delaktighetsbeloppet. Vidare skola enligt det nya reglementet invaliditetspensionerna, hvilka hittills varit obestämmda, i det att de utgått med belopp, som direktionen bestämmer, i hvilket afseende ett årligt belopp af 100 kronor hittills varit det vanligen förekommande, fixeras till belopp, vexlande mellan 20 och 47 % af vederbörande medelaflöning, dervid pension dock icke lemnas för invaliditet i följd af olycksfall. Enligt de nya bestämmelserna skola delegarnes pensionsberättigade efterlevande uppbära pension till följande procenttal af den afidnes årliga medelaflöning, nemligen:

enka med ett barn eller utan barn	25 %
» » två »	27 ¹ / ₂ %
» » tre »	30 %
» » fyra »	32 ¹ / ₂ %
» » fem eller flera barn	35 %
ett moderlöst barn	15 %
två moderlösa barn	20 %

tre moderlösa barn	25	%
fyra » »	30	%
fem eller flera moderlösa barn	35	%

Denna förbättrade pensionsrätt kommer de nuvarande delegarne till del utan någon egentlig höjning i deras afgifter. Väsentligen endast i fråga om löneförhöjningsavgifterna, hvilka enligt det nya reglementet skola utgå under hela den återstående tjänstetiden med viss af lefnadsåldern vid förhöjningens inträde beroende procent af samma förhöjnings belopp, kommer ändringen att i någon mån kräva uppoffring från delegarnes sida, men denna blir relativt obetydlig, då delegarne naturligen äfven hittills haft att å förhöjningen under hela sin tjänstetid erlägga afgift, om ock med den lägre procent, som betingas af åldern vid deras första inträde i kassan.

Hvad åter de i kassan inträdda banförvaltningarna beträffar, komma dessa enligt det nya reglementet att erlägga förhöjda afgifter. Medan en sådan förvaltning hittills haft att i afgift utbetala allenast 5 % af vederbörandes årsaflöning — d. v. s. af det belopp, för hvilket vederbörande är i kassan delaktig — skall förvaltningen hädanefter få erlägga *dels* afgifter till samma belopp som de afgifter — ursprungliga månads- och löneförhöjningsavgifter — hvilka åligga delegarne, *dels ock* såsom tilläggsavgift 10 % af summan af samma afgifter, och är härvid att märka, att delegarnes ursprungliga månadsavgifter, allt efter vederbörandes ålder vid första inträdet, utgå med 5 till 10 % af delaktighetsbeloppet. Den ökade kostnad, som drabbar banförvaltningarna, kan dock icke sägas vara synnerligt stor. För statsbaneförvaltningen skulle den med afseende å dess i kassan delaktiga personal, enligt gjord, af jernvägsstyrelsen meddelad beräkning på grund af förhållandena år 1901, belöpa sig till något öfver 7,000 kronor om året.

Enligt vid det nya reglementet fogade »öfvergående stadganden», eger banförvaltning, som ingått i kassan före det nya reglementets trädande i kraft, rätt att före utgången af år 1902 anmäla antingen hela sin i kassan delaktiga personal eller den del af samma personal, som den 1 januari 1902 icke fyllt 30 år, att mot erläggande af föreskrifna afgifter komma i åtnjutande af den nya rätten till pensionering.

I det följande skall jag lemna redogörelse för den ändring i hittills gällande reglemente för enskilda jernvägarnes pensionskassa, som af Kongl. Maj:t fastställdes den 4 december 1896 och som, så vidt nu är i fråga, innebär, att delaktighet i kassan kunde vinnas äfven för

den till ett värde af 20 procent af lönen beräknade inqvarteringsförmånen. Denna ändring medförde närmare öfverensstämmelse med reglementena för statens jernvägstrafiks pensionsanstalter, i det att inqvarteringsförmånen medräknas till 20 procent af arfvodet i pensionsinrättningen och till 15 procent af arfvodet i enke- och pupillkassan.

Uti sin omförmälda skrifvelse den 15 mars 1901 har jernvägsstyrelsen till en början lemnat en sammanfattande jämförelse mellan pensionsförmånerna i de olika kassorna före omförmälda, den 1 innevarande månad i kraft trädde reglementsförändring beträffande den enskilda kassan och dervid anført, hurusom de sammanlagda premieprocenterna för delegare i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter — pensionsinrättningen samt enke- och pupillkassan — öfverstege premieprocenten för delegare i enskilda jernvägarnes pensionskassa. Sålunda utgjorde dessa premieprocenter exempelvis för delegare i förstnämnda pensionsanstalter, hvilken vid inträdet vore yngre än 30 år, i pensionsinrättningen 3,2 % af arfvodet och inqvarteringen, denna senares värde beräknadt till tjugu procent af arfvodet, och i enke- och pupillkassan 3 % af arfvodet och inqvarteringen, dennas värde uppskattadt till femton procent af arfvodesbeloppet, medan motsvarande procent i enskilda jernvägarnes pensionskassa, ur hvilken utginge pensioner till såväl delegarne sjelfva som deras enkor och barn, uppginge sammanlagdt till i regeln allenast 5 %. Å andra sidan vore att märka, att pensionen till delegare i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter, vexlande mellan 20 och 80 % af arfvodet och inqvarteringen, samt till enka och barn efter sådan delegare, utgörande i regeln 25 % af arfvodet och inqvarteringen, i allmänhet utginge med ej obetydligt högre belopp — vid full pension för delegare med mer än dubbla beloppet — än till delegare i enskilda jernvägarnes pensionskassa och deras enkor och barn, hvilka åtnjöte pension, de förre med allenast 40 % och de senare med 15, 20 eller 25 % af aflöningen, hvarmed, enligt § 8 mom. 7 af reglementet förstås endast ordinarie lön, till hvilken dock, jemlikt momentets lydelse enligt nådigt bref den 4 december 1896, kunde räknas värdet af inqvarteringen, beräknad till högst 20 procent af den kontanta ordinarie aflöningen.

Derefter har jernvägsstyrelsen redogjort för den verkställda undersökningen och derom meddelat följande:

Den i anledning af Riksdagens förberörda uttalanden genom styrelsens försorg verkställda undersökningen hade utförts särskildt för dem af ifrågavarande personal, som äro delegare i enskilda jernvä-

garnes pensionskassa, eller, enligt den för år 1900 fastställda arfvodesstaten, 434 personer med en beräknad aflöning af 396,700 kronor utom inqvarteringsersättning o. d. samt särskildt för dem, som icke tillhöra någon pensionsinrättning, till ett antal af 34 personer med en aflöning af 32,100 kronor utom inqvarteringsersättning o. d., och hade sålunda denna undersökning omfattat ett större antal personer än den förut berörda, under år 1898 verkställda. Vederbörandes tjänsteårsberäkning för ernåendet af pensionsrätt hade antagits börja den 1 januari 1896 eller vid anställningen i statens jernvägars tjänst, hvaremot premierna och pensionsbeloppen vore angifna efter det värde, hvilket de beräknats ega vid 1901 års början eller den tidpunkt, vid hvilken premiernas erläggande förutsatts börja. Vid beräkningen hade användts en räntefot af 3,8 %, statistiska centralbyråns allmänna svenska dödlighetstabell 1881—90 för män och kvinnor samt de undersökningar öfver invaliditet och qvarstående aktiva vid olika åldrar, som på styrelsens uppdrag utförts och i aftryck bilagts styrelsens skrifvelse.

Inom de tvenne olika grupperna visade undersökningen följande resultat:

A) *Den del af vestkustbanepersonalen, hvilken tillhör enskilda jernvägarnes pensionskassa.*

Den förbättrade pensionsrätt, som här ifrågasatts, har antagits kunna åvägabringas enligt följande tre alternativa förslag.

Alternativ I.

Personalen utträder ur enskilda jernvägarnes pensionskassa och bildar en särskild kassa, ur hvilken utbetalas pensioner vid afgang ur tjensten, resp. åt enka och barn efter mannens död, under samma förutsättningar och efter samma grunder som i statens jernvägars pensionsanstalter.

Kostnaden utöfver vederbörandes egna premier för betäckande af pensioneringsriskerna har beräknats uppgå till 1,132,400 kronor eller, efter afdrag af det belopp, 141,199 kronor 63 öre, som af direktionen för enskilda jernvägarnes pensionskassa beräknats skola vid ifrågavarande delegares utträde ur kassan för deras räkning återbetalas, till i rundt tal 991,200 kronor, under förutsättning *antingen* att delegarnes ordinarie afgifter betingas af åldern vid inträdet i statens jernvägars tjänst mot skyldighet för vederbörande att utöfver dessa afgifter erlägga särskilda retroaktivafgifter till beräknadt belopp af 100,200 kronor, motsvarande värdet af dels öfverårighets- och inträdes-

avgifter till statens jernvägstrafiks enke- och pupillkassa och dels för-
månen att under mellantiden från inträdet i tjänst till inträdet i pen-
sionsinrättningen hafva fått till enskilda jernvägarnes pensionskassa
erlägga lägre premier än de, som sålunda här lagts till grund för be-
räkningen, *eller* ock att förbemälda ordinarie avgifter betingas af åldern
den 1 januari 1901 samt att utöfver dessa avgifter erläggas särskilda
retroaktivaavgifter till beräknadt belopp af 64,900 kronor, motsvarande
förenämnda värde efter afdrag af värdet af skilnaden mellan de ordi-
narie avgifter (månads- och uppflyttningsavgifter), som sålunda komme
att erläggas, och de avgifter af samma slag, som enligt den förra förut-
sättningen beräknats erlagda i förhållande till åldern vid inträdet i
statens jernvägstrafiks tjänst.

Dessa särskilda avgifter från personalens sida hafva antagits kunna
uttagas under första förutsättningen, öfverårighets- och inträdesavgifter
på vanligt sätt under 1 år och retroaktivaavgifterna på längre tid t. ex.
de åtta följande, i hvilket fall årligen skulle för dessa sistnämnda af-
gifter erläggas 0,85 % af arfvodet och inqvarteringen till pensionskassan
och 0,8 % deraf till enkekassan samt under andra förutsättningen ge-
nom fördelning under förslagsvis tre år.

Härutöfver har förutsatts en tredje möjlighet eller att afstå från
dessa särskilda avgifter, men minska pensionerna på sätt i alternativ
III närmare utvecklas.

Alternativ II.

Personalen utträder ur enskilda jernvägarnes pensionskassa och
inträder i statens jernvägstrafiks pensionsinrättningar på samma vilkor
som i alternativ I förutsättes.

Kostnaden blir densamma som i alternativ I.

Alternativ III.

Personalen bibehåller delaktighet i enskilda jernvägarnes pensions-
kassa under förutvarande förhållanden, men erhåller för sig samt enkor
och barn rätt till fyllnadspension, afsedd att utgå med så stort belopp,
att detsamma jemte den pension, som erhålles från enskilda jernvägar-
nes pensionskassa, motsvarar den pension, som under de i alternativet
II gjorda förutsättningarna skulle hafva tillkommit vederbörande, under
vilkor att statens jernvägstrafik godtgöres skilnaden mellan värdet af
de avgifter, som från och med år 1896 skulle hafva erlagts för del-

aktighet i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter, och af de afgifter, som under samma tid af delegarne erlagts till enskilda jernvägarnes pensionskassa.

Den beräknade kostnaden utöfver vederbörandes egna premier för beredande af dylika fyllnadspensioner utgör 601,200 kronor under förutsättning att af ifrågavarande delegare i nämnda kassa till statens jernvägstrafik inbetalas *antingen* dels skilnaden mellan, å ena sidan, afgifterna, beräknade enligt statens jernvägstrafiks pensionsanstalters reglementen i öfrigt, men hänfödda till vederbörandes ålder vid inträdet i statens jernvägstrafiks tjänst och, å andra sidan, de nuvarande afgifterna i enskilda jernvägarnes pensionskassa, och dels särskilda retroaktivafgifter 52,200 kronor, *eller ock* retroaktivafgifter till belopp af 21,200 kronor jemte värdet af skilnaden mellan afgifterna enligt samma reglementen, beräknade för åldern vid 1901 års början, och förenämnda afgifter till enskilda jernvägarnes pensionskassa.

De särskilda afgifterna hafva i båda fallen beräknats kunna erläggas antingen under första året eller genom fördelning på flera följande år.

För den händelse dessa fyllnadspremier och retroaktivafgifter helt eller delvis icke kunde utkrävas efter någondera af nyss angifna metoder, har slutligen föreslagits den utvägen att minska fyllnadspensionerna med ett belopp, värdt lika mycket som de icke inflytande premierna, hvilken minskning exakt uträknad skulle utföras särskildt för hvar individ vid hans afskedstagande eller död och med hänsyn till den på honom belöpande bristen. Under förutsättning att icke några afgifter uttoges af personalen, har approximativt beräknats, att fyllnadspensionerna skulle minskas med 26 % och högsta möjliga pension utgå i stället för med 80 % af arvodet och inqvarteringen med endast 67,9 % deraf.

B) *Den del af ifrågavarande personal, som icke tillhör enskilda jernvägarnes pensionskassa.*

Beräkningen har omfattat 32 tjenstehafvare, födde år 1855 eller tidigare och hvilka på grund af jernvägsstyrelsens förberörda beslut den 6 mars 1899 icke kunnat medgifvas inträde i statens jernvägars pensionsanstalter, samt ytterligare två tjenstehafvare, deraf den ene, född år 1858, väl enligt nämnda beslut förklarats berättigad ingå i sagda pensionsanstalter, men uppgifvit sig icke vara i stånd att erlägga de öfverårighets- och retroaktivafgifter, som för sådant inträde skulle af honom erläggas, och den andre, hvilken, född år 1857, icke deltagit i förenämnda petition om inträde i statens jernvägstrafiks pen-

sionsanstalter, på förfrågan förklarat sig icke kunna deri ingå på grund af de höga afgifter, som för honom skulle ifrågakomma. I beräkningen har deremot icke medtagits en yngre tjenstehafvare af allenast 25 års ålder, hvilken vägrat att begagna sig af den honom enligt styrelsens beslut medgifna rätt att utan erläggande af extra afgifter inträda i sagda pensionsanstalter.

I händelse endast ålderdoms- och invalidpensioner skulle för denna grupp af personalen ifrågakomma, har statens bidrag beräknats uppgå till 38,400 kronor; och under förutsättning att icke några afgifter af personalen uttoges, har beräknats, att pension skulle utgå med i genomsnitt 64 % af det pensionsbelopp, som skulle från statens jernvägs- trafik pensionsinrättning hafva erhållits, om vederbörande den 1 januari 1896 deri vunnit delaktighet och till pensionsinrättningen erlagt stadgade afgifter.

Då jernvägsstyrelsen derefter öfvergått till uttalande af sina åsigt- er rörande undersökningens resultat, har styrelsen anført att, beträffande den första gruppen af ifrågavarande vestkustbanepersonal eller den del deraf, som tillhör enskilda jernvägarnes pensionskassa, utvisade en jemförelse mellan de tre olika förslag, som ifrågasatts för beredande åt denna personal af pension i likhet med den öfriga statsbanepersonalen, att genom antagande af det tredje förslaget (alternativ III) skulle vinnas större fördelar såväl för staten som för delegarne sjelfva.

Under det sålunda den tillökning i statsbidrag, som erfordrades enligt alternativ I och alternativ II, utgjorde 704,600 kronor eller det belopp, hvarmed det beräknade statsbidraget, 991,200 kronor öfverstege det till 286,600 kronor beräknade värdet af statens nuvarande bidrag till enskilda jernvägarnes pensionskassa, hade kostnaden enligt alternativ III beräknats uppgå till allenast 601,200 kronor eller öfver 100,000 kronor mindre än enligt förstnämnda två alternativ. Att tillskottet från statens sida enligt alternativ III alltså uppginge till vida mindre belopp än enligt de andra alternativen vore, såsom i den åberopade undersökningen framhållits, beroende derpå, att det belopp af 141,200 kronor, som enligt sistnämnda två alternativ skulle utbetalas af enskilda jernvägarnes pensionskassa, icke representerade hela värdet af den risk, hvarifrån denna kassa genom personalens utträde ur densamma skulle befrias. Ett gynsammare resultat skulle visserligen kunna vinnas genom att låta allenast de delegare i nämnda kassa, till hvilka densamma egde relativt små förpligtelser i förhållande till deras blifvande afgifter, utträda ur kassan, men denna möjlighet vore utesluten genom direktionens i skrivelser den 23 september 1897 och den 11

oktober 1900 afgifna förklaring, att sådant urval icke kunde af direktionen medgifvas, hvadan alltså för sådant fall någon återbetalning från kassan af erlagda afgifter icke skulle kunna påräknas.

Att alternativ III skulle komma att bättre tillgodose jemväl vederbörande delegares intressen särskildt deras, som utgjorde den i tjensten äldre delen af ifrågavarande personal, torde framgå redan af den omständigheten, att enligt alternativ I och II tjenstetiden för vinnande af pensionsrätt beräknades i sin helhet taga sin början först med 1896 års ingång, medan enligt alternativ III detta beräkningssätt skulle ifrågakomma endast beträffande den föreslagna tilläggspensionen.

Styrelsen funne sig därför böra föreslå, att det tredje förslaget lades till grund för åtgärder från Riksdagens sida för beredande af förbättrad pensionsrätt åt ifrågavarande personal.

I fråga om sättet för beräknande af vederbörandes delegareavgifter ansåge sig styrelsen böra förorda, att dessa avgifter beräknades utgå icke efter ålder vid inträdet i statens jernvägars tjenst, utan i förhållande till ålder vid 1901 års början på den grund att i senare fallet de särskilda retroaktivavgifter, som skulle af delegarne under de första åren erläggas, komme att uppgå till mindre belopp och således lättare torde kunna utkrävas. Å delegarnes avgifter torde från den 1 januari 1901 böra beräknas ränta efter 4½ %, ungefärligen motsvarande statens jernvägstrafiks pensionsanstalters nuvarande medelränta.

För den händelse fyllnadspremierna och retroaktivavgifterna helt eller delvis icke skulle kunna af personalen uttagas på sätt af styrelsen föreslagits, ville styrelsen, med hänvisning till hvad i den åberopade uträkningen derom framhållits, alternativt föreslå, att för hvarje särskildt fall vid fyllnadspensions tilldelande densamma minskades med ett belopp, motsvarande det för tiden efter vederbörandes afskedstagande resp. fränfälle beräknade årliga värdet af de icke influtna avgifterna.

Hvad derefter anginge den del af ifrågavarande personal, som icke tillhörde enskilda jernvägarnes pensionskassa, funne sig styrelsen, med åberopande af hvad styrelsen i sitt förut omförmälda beslut den 6 mars 1899 derom yttrat, icke kunna tillstyrka, att delaktighet i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter bereddes förenämnda till denna grupp hörande 32 tjenstehafvare, hvilka vid inträdet i statens jernvägars tjenst fyllt 40 år. Billighetshänsyn torde dock kräva, att åtgärder vidtoges för beredande genom statens försorg af något understöd vid afskedstagandet åt de till berörda ålderskategori hörande tjenstemän och betjente. Då emellertid med hänsyn till de för denna ålderskategori be-

räknade ojemförligt höga afgifterna icke torde kunna ifrågasättas, att dessa tjenstemän och betjente sjelfve skulle kunna bidra till sin pensionering, ansåge sig styrelsen uti nu ifrågavarande afseende böra föreslå, att en hvar af dessa tjenstemän och betjente förklarades berättigad att vid afskedstagandet uppbära i pension ett årligt belopp, motsvarande skilnaden emellan, å ena sidan, det pensionsbelopp, han skulle hafva erhållit, om han den 1 januari 1896 vunnit delaktighet i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, och, å den andra, det för tiden efter afskedstagandet beräknade årliga värdet af de afgifter, han i händelse af sådan delaktighet skolat under tjenstetiden erlægga till pensionsinrättningen; och torde enahanda pensionsförmån, enligt styrelsens förmenande, böra tillerkännas förutnämnda två tjenstehafvare, hvilka på grund af de jemförelsevis höga retroaktiva afgifter, som för dem skulle ifrågakomma, förklarat sig icke kunna uppfylla de stadgade villkoren för vinnande af inträde i statens jernvägstrafiks pensionsinrättningar, hvaremot dylik pensionsrätt icke torde böra tillkomma den yngre tjenstehafvare, hvilken, enligt hvad förut nämnts, vägrat att begagna sig af honom tillerkänd rätt att utan erläggande af några som helst extra afgifter ingå i nämnda pensionsanstalter.

Beträffande slutligen ifrågasatt pension åt enka och barn efter tjenstehafvare, tillhörig denna grupp af ifrågavarande vestkustbanepersonal, hölle styrelsen före, att för hvarje särskildt fall borde pröfvas, huruvida vid tjenstehafvares fränfälle skäl kunde förefinnas att åt vederbörande bevilja dylik pension.

Den beräknade kostnaden för beredande af pensioner resp. fyllnadspensioner åt ifrågavarande vestkustbanepersonal på sätt af styrelsen sålunda föreslagits uppginge för förstnämnda grupp till 601,200 kronor, och för tjenstehafvare tillhörande sistnämnda grupp till 38,400 kronor eller sålunda sammanlagdt till 639,600 kronor.

Lämpligare än att af detta belopp en fond bildades att förvaltas och förräntas måste dock, enligt styrelsens uppfattning, vara, att en hvar af de till ifrågavarande vestkustbanepersonal hörande tjenstemän och betjente förklarades berättigad att vid afskedstagandet af jernvägs- trafikmedel erhålla pension resp. fyllnadspension enligt de grunder och under de villkor, som af styrelsen föreslagits, äfvensom att motsvarande förmån tillerkändes enka och barn efter de till denna personal hörande tjenstehafvare, som vore delegare i enskilda jernvägarnes pensionskassa.

Styrelsen har slutligen i omförmälda skrifvelse den 15 mars 1901 på grund af det anförda, i underdånighet hemställt, det Kongl. Maj:t tacktes uti proposition till Riksdagen göra framställning,

dels att en hvar af ifrågavarande till den s. k. vestkustbanan förut hörande, nu i statens jernvägars tjenst anstälde 434 tjenstemän och betjente, hvilka äro delegare i enskilda jernvägarnes pensionskassa, äfvensom enka och barn efter dem måtte berättigas att vid vederbörandes afskedstagande, resp. frånfälle af trafikmedel erhålla *antingen* fyllnadspension till belopp, motsvarande skilnaden mellan den pension, som skulle från statens jernvägstrafiks pensionsinrättningar hafva erhållits, om vederbörande den 1 januari 1896 deri vunnit delaktighet, och den pension, som utgår från enskilda jernvägarnes pensionskassa, dock under vilkor att till statens jernvägstrafiks kassa af vederbörande erlades från den 1 januari 1901 ej mindre pensionsavgifter, motsvarande skilnaden mellan, å ena sidan, på honom enligt de för statens jernvägstrafiks pensionsanstalter fastställda reglementen belöpande årsavgifter och uppflyttningsavgifter, de förra beräknade efter åldern den 1 januari 1901, och, å andra sidan, på honom enligt fastställda grunder belöpande årsavgifter och uppflyttningsavgifter till enskilda jernvägarnes pensionskassa, än äfven vederbörliga retroaktivavgifter jemte ränta å samtliga dessa avgifter efter 4,5 procent från den 1 januari 1901, *eller ock*, derest dessa avgifter helt eller delvis icke erlades, sådan fyllnadspension med afdrag af det för tiden efter pensionens utgående beräknade årliga värdet af de icke influtna avgifterna;

dels att en hvar af förenämnda, till vestkustbanan förut hörande, nu i statens jernvägars tjenst anställda 34 personer, hvilka icke tillhöra vare sig statens jernvägstrafiks pensionsinrättning eller enskilda jernvägarnes pensionskassa, måtte berättigas att vid afskedstagandet af trafikmedel i pension uppbära ett årligt belopp, motsvarande skilnaden mellan, å ena sidan, det pensionsbelopp, han skulle hafva erhållit, om han den 1 januari 1896 vunnit delaktighet i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, och, å den andra, det för tiden efter afskedstagandet beräknade årliga värdet af de avgifter, han i händelse af sådan delaktighet skolat under sin tjenstetid i statens jernvägars tjenst hafva erlagt till pensionsinrättningen;

dels ock att det måtte öfverlemnas till Kongl. Maj:ts afgörande i hvarje särskildt fall, huruvida och med hvilket belopp pension finge af trafikmedel utgå till enka och barn efter befattningshafvare, tillhörande sistnämnda grupp af ifrågavarande vestkustbanepersonal.

Uti sin senare skrifvelse i detta ärende af den 18 sistlidne februari har jernvägsstyrelsen redogjort för de ändringar i förslaget af den 15

mars 1901, som föranledas af bestämmelserna i det nya reglementet för enskilda jernvägarnes pensionskassa.

Med anledning af det i detta reglemente, på sätt förut omförmäls, intagna medgifvande för en hvar af de intresserade banförvaltningarna att till åtnjutande af den nya rätten till pensionering anmäla antingen hela sin i kassan delaktiga personal eller ock den del af samma personal, som den 1 januari 1902 icke fyllt 30 år, har jernvägsstyrelsen erinrat att, vid det förhållande att af statens i kassan delaktiga personal vid slutet af år 1901 endast 34 varit yngre än 30 år, en dylik anmälan från statens sida tydligen borde omfatta denna personal i dess helhet.

Vid anordnandet af den förut omförmälda utredningen rörande det nya reglementsförslagets inverkan på frågan om vestkustbanepersonalens pensionering, hade det synts jernvägsstyrelsen lämpligast, att denna utredning icke borde inskränkas endast till frågan om personalens delaktighet i de nya pensionsförmånerna för dess nuvarande delaktighetsbelopp i kassan d. v. s. för arfvodet enbart. Då vederbörande enligt de nya bestämmelserna, så att säga, skulle erhålla förhållandevis större utbyte än tillförene af sitt delaktighetsbelopp i kassan, hade det för styrelsen legat nära till hands att låta undersöka, huruvida icke sagda delaktighetsbelopp kunde ökas och i följd deraf möjligen kostnaden för den förbättrade pensionering, man velat bereda personalen, minskas under hvad eljes kunde beräknas. Styrelsen hade med andra ord ansett sig böra taga i förnyadt öfvervägande, huruvida icke tillfälle borde beredas personalen att blifva delaktig i kassan jemväl för den del af aflöningen, som utgöres af inqvartering eller ersättning derför. Beträffande hvad förut i denna senare fråga förekommit har styrelsen meddelat följande:

Sedan Kongl. Maj:t vid fastställande den 4 december 1896 af vissa ändringar i reglementet för enskilda jernvägarnes pensionskassa, deribland den att delaktighet i kassan för nye delegare kunde vinnas äfven för den till ett värde af 20 procent af lönen beräknade inqvarteringen, godkänt ett öfvergångsstadgande, enligt hvilket delegare, hvars delaktighet i kassan icke beräknats på grund af värdet af inqvarteringen, finge äfven för denna inträda i kassan mot erläggande af de retroaktivafgifter, kassans direktion bestämde, om anmälan härom till direktionen inkomme senast den 1 juli 1897, hade styrelsen ansett sig böra i skrifvelse till direktionen den 21 juni samma år anmäla den vid statsbanorna anställda, i kassan delaktiga personalen till delaktighet i kassan jemväl för värdet af den personalen tillkommande inqvartering,

dock endast under förutsättning ej mindre att de på pröfning då beroende ansökningar om inträde i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, som af omförmälda personal blifvit hos styrelsen gjorda, icke bifölles, än äfven att staten med afseende å gäldandet af de retroaktivafgifter, hvilka kunde komma att bestämmas för den utsträckta pensionsrättens åtnjutande, trädde emellan på sådant sätt, att vederbörande delägare funne med sin fördel förenligt att vidhålla den å hans vägnar sålunda reservationsvis gjorda anmälan. Till svar härå hade direktionen i skrifvelse den 22 juni 1897 meddelat att, enligt direktionens beslut, förenämnda personals rätt i omförmälda hänseende skulle anses bevarad genom den sålunda reservationsvis gjorda anmälan. Styrelsens anmälan och direktionens svar hade meddelats den i kassan delaktiga personalen, hvarjemte styrelsen gått i författning om uträkning efter direktionens anvisning af de retroaktivafgifter, som skulle erfordras för att delaktighet jemväl för inqvarteringsförmånen skulle kunna vinnas. Då styrelsens beslut att afslå de omförmälda ansökningarna om inträde i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning i följd af de för pröfningen erforderliga uträkningarnas vidlyftighet icke kunnat fattas förr än den 6 mars 1899; då vidare från personalens sida gjorts gällande, att de retroaktivafgifter, som enligt den i sådant hänseende föranstaltade uträkningen skulle erfordras för vinnandet af delaktighet i den enskilda jernvägspensionskassan, vore för höga för att kunna af personalen gäldas, och då slutligen vid 1900 års riksdag förslag väckts om den ifrågavarande personalens eventuella inträde i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter, hvilket förslag föranledde riksdagsskrifvelse i ämnet, hade frågan om beredande åt samma personal af delaktighet i den enskilda jernvägspensionskassan jemväl för inqvarteringen fått hvila; och hade den under dåvarande förhållanden icke heller ansetts böra till behandling upptagas, då styrelsen den 15 mars sistlidet år afgaf sitt utlåtande i anledning af ofvan omförmälda riksdagsskrifvelse. Styrelsen, som på förekommen anledning sökt och erhållit bekräftelse på att rätten att erhålla delaktighet jemväl för inqvarteringen fortfarande stode personalen öppen, hade emellertid, såsom nämnts, ansett sig böra nu återupptaga denna fråga.

Hvad då först anginge storleken af de retroaktivafgifter, som skulle erfordras för att bereda den ifrågavarande personalen delaktighet i den enskilda jernvägspensionskassan jemväl för inqvarteringen, så framginge af fil. licentiaten Ahlbergs omförmälda i november 1901 afgifna utlåtande med bilagor, att å sagda kassas direktions vägnar med skrifvelse den 13 november 1901 öfverlemnats en p. m., innehållande vissa

i utlåandet närmare angifna grunder, på hvilka uträkningen af dessa retroaktiva afgifter skulle hvila; samt att Ahlberg med tillämpning af dessa grunder beräknat sagda afgifters belopp den 1 juli 1902 till 71,103 kronor 44 öre, i hvad statens anpart anginge, och till 70,467 kronor 1 öre, i hvad delegarnes anpart anginge. I skrifvelse den 29 sistlidne januari hade direktionen jemväl förklarar sig finna Ahlbergs beräkning verkställd i enlighet med de grunder, som funnes angifna i nyssberörda skrifvelse af den 13 november 1901.

Den verkställda utredningen gáfve nu vid handen att, då de fordrade retroaktiva afgifterna vore afsedda att så nära som möjligt motsvara värdet af de förpligtelser, kassan skulle åtaga sig genom att göra personalen ifråga delaktig jemväl för inqvarteringen, någon fördel, rent matematiskt sedt, icke skulle uppkomma genom att personalen på de angifna villkoren erhöile sådan delaktighet, så vidt nemligen icke den utsträckta delaktigheten kombinerades med en öfvergång till de nya pensioneringsbestämmelserna.

Vidkommande derefter frågan om denna öfvergång, så framginge — anför jernvägsstyrelsen vidare — af den gjorda utredningen, att vid en dylik öfvergång, för det fall att delaktighet icke förvärfvades äfven för inqvarteringen, värdet af statens afgifter den 1 juli 1902 skulle blifva 353,000 kronor, värdet af delegarnes afgifter 321,000 kronor, värdet af pensionerna 1,421,000 kronor och värdet af kassans öfverstigande förpligtelser sålunda 747,000 kronor, eller 96,000 kronor mera än på grund af nu gällande reglementes bestämmelser kunde beräknas. Vunnes åter delaktighet i kassan äfven för inqvarteringen, skulle skillnaden mellan pensions- och premievärdena komma att ytterligare i någon mån stiga, nemligen till 755,000 kronor eller till 104,000 kronor mera än som med nuvarande bestämmelser kunde beräknas.

I förhållande till de efter gällande bestämmelser beräknade värdena skulle då värdet af statens afgifter ökas med 208,000 kronor eller till 495,000 kronor och värdet af delegarnes afgifter med 135,000 kronor eller till 456,000 kronor — således en ökning i sammanlagda värdet af afgifterna med 343,000 kronor — under det att pensionsvärdet åter skulle stiga med icke mindre än 447,000 kronor eller till 1,706,000 kronor.

Under sådana förhållanden tillstyrktes i utlåandet på det kraftigaste att, för den händelse öfver hufvud taget något ekonomiskt bidrag skulle lemnas för bättre pensionering af den ifrågavarande vestkustbanepersonalen, dervid i första rummet måtte tagas hänsyn till förevarande anbud från enskilda jernvägarnes pensionskassas sida. Någon

annan utväg att med så relativt ringa uppoffringar åstadkomma så väsentligt förökade och i det hela så väl afpassade pensioner, som genom detta förslag, kunde i sjelfva verket icke tänkas.

Beträffande storleken af uppoffringen från statens sida, uttryckt i årliga afgiftsbelopp, hade redan i det föregående antydts, att tillämpningen af de nya pensioneringsbestämmelserna, utan att samtidigt delaktighet jemväl för inqvarteringen egde rum, skulle efter förhållandena år 1901 hafva betingat ett ökad statsbidrag af omkring 7,000 kronor. För år 1901 hade nemligen statens afgifter till den enskilda jernvägspensionskassan uppgått till 20,217 kronor 4 öre, men skulle, enligt gjord beräkning, efter de nya bestämmelserna hafva utgjort 27,320 kronor. Derest delaktighet egt rum jemväl för inqvarteringen, hade afgiftsbeloppet åter uppskattats till 32,790 kronor.

Det belopp af omkring 12,600 kronor, som sålunda efter förhållandena år 1901 skulle angifva den erforderliga ökningen i statsbidrag till den enskilda jernvägspensionskassan under sist angifna förutsättning, hade beräknats ligga åtminstone mycket nära maximum för alla följande år.

I fråga om den inverkan, som den i enskilda jernvägspensionskassan delaktiga personalens inträde i samma kassa jemväl för inqvarteringen samt dess öfvergång i sammanhang dermed till de nya pensioneringsbestämmelserna, skulle komma att utöfva på den i styrelsens skrifvelse den 15 mars 1901 väckta frågan om beredande åt samma personal af fyllnadspensioner af trafikmedel, ville styrelsen, hvad till en början anginge enke- och pupillpensionerna, erinra, att dessa i statens jernvägstrafiks enke- och pupillkassa alltid utginge med 25 % af vederbörande aflöning, dervid inqvarteringen beräknades till allenast 15 % af arfvodet, medan de i enskilda jernvägarnes pensionskassa, der inqvarteringen beräknades till 20 % af arfvodet, skulle utgå med ett procenttal af aflöningen, som vxlade efter olika fall, men i regeln uppginge till eller öfverstege 25 %. Ehuru i den enskilda jernvägspensionskassan hädanefter hänsyn ej skulle komma att tagas till löneförhöjningar vid 50 år eller derefter, kunde personalen beträffande enke- och pupillpensioner anses hafva öfver hufvud taget fullt ut lika fördelaktigt stäldt för sig i sistnämnda pensionskassa som i statens. Endast i afseende å pension, som utginge till ett eller två moderlösa barn, blefve beloppet väsentligen lägre i den enskilda kassan, men denna olägenhet torde mera än uppvägas af de större fördelarne i andra fall. Ingen som helst fyllnadspension af trafikmedel torde därför under angifna förutsättningar behöfva ifrågakomma åt enkor och barn efter nu omhandlade personal. Vid sådant förhållande kunde emellertid

icke heller ifrågakomma att af personalen, under formen af fyllnadspremier till statsbanornas kassa, uttaga de öfverårighets- och inträdesavgifter, som skulle kräfts för inträde i statens jernvägstrafiks enke- och pupillkassa, helst avgifter af alldeles samma natur redan vore af personalen erlagda till den enskilda jernvägspensionskassan. Deremot borde naturligen månadsavgifterna till enkekassan tagas i betraktande vid beräkningen af fyllnadspremierna.

Hvad derefter anginge fyllnadspensionerna till delegarne sjelfva, så gäfvē den verkställda utredningen vid handen, att af ifrågavarande tjenstehafvare de, som nu äro 46 år gamla eller deröfver, skulle få fördelaktigare stäldt för sig i den enskilda kassan än i statens, hvadan någon fyllnad i pension alltså icke skulle för dem kunna ifrågakomma. Dessa, hvilka uppginge till ett antal af mellan 80 och 90, hade följaktligen helt och hållet uteslutits ur kalkylen. De öfriga af ifrågavarande tjenstehafvare vore i regeln pensionsmessiga i den enskilda kassan vid 60 års ålder — en eller annan högst några år derefter — och hade sålunda, med undantag för tågpersonalen, synts kunna, så vida de icke blefve invalider, utan olägenhet qvarstå i tjenst fem år utöfver pensionsåldern och följaktligen komma i åtnjutande af 60 % pension i den enskilda kassan. Då ett sådant qvarstående — som visserligen något ökade värdet af statens avgifter till den enskilda kassan — skulle i betydlig mån minska statens utgifter för fyllnadspensioner, hade i kalkylen förutsatts, att samtliga nu ifrågavarande delegare, med undantag för tågpersonal, qvarstannade i tjenst 5 år öfver pensionsåldern, så vida icke invaliditet inträdde.

Under dessa förutsättningar hade uppgjorts följande kalkyl:

	Kronor.
Värde den 1 juli 1902 af fyllnad i ålderdomspensioner	234,000: —
» » » » » » » » invaliditetspensioner.....	108,000: —
summa pensionsvärden	342,000: —
» » » » » » » » premier.....	121,000: —
skilnad, representerande statens nödvändiga bidrag	221,000: —

Dervid vore att märka, att förestående premievärde, 121,000 kronor, afsåge dels värdet af personalens kommande tillskottsavgifter, beräknade att för hvarje delegare utgå med ett procenttal af arfvodet med inqvartering, som motsvarade skilnaden af det procenttal, vederbörande skulle hafva erlagt, om han den 1 januari 1896 ingått i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter, och det, som nu — och framdeles —

af honom erlades till den enskilda kassan, *dels ock* värdet af de afgifter, som vederbörande under tiden från den 1 januari 1896 till den 1 juli 1902 sluppit att erlagga på den grund att sådan fyllnadspremie för honom under denna tid icke utgått. Beträffande de retroaktiva afgifter, som i sistnämnda hänseende skulle utgå och hvilka beräknats i värde den 1 juli 1902 uppgå till 36,000 kronor, anmärktes i den sakkunniges utlåtande, att de kunde tänkas erlagda *antingen* på en gång eller åtminstone i ett fåtal poster under den närmaste tiden *eller ock* i form af under hela tjänstetiden utgående afgifter, i hvilket senare fall lämpligast syntes vara, att uträkning icke egde rum för hvarje särskild delegare, utan att en viss procent af aflöningen bestämdes, efter hvilken afgiften för tjenstehafvare af en viss ålder borde i framtiden utgå, och hade en uträkning rörande dessa procenttal bifogats utlåtandet, af hvilken uträkning framginge, att procenttalet skulle vexla från 1,4 % till 2,6 %.

I sin underdåniga hemställan den 15 mars 1901 hade styrelsen föreslagit att, för den händelse omförmälda tillskottsavgifter icke skulle kunna af en tjenstehafvare erläggas, han likväl skulle vara berättigad till fyllnadspension, hvilken emellertid skulle reduceras med hänsyn till de icke erlagda afgifterna. Ehuru strängt taget en beräkning af reduktionsprocenten borde för hvarje person ske vid hans afskedstagande med hänsyn endast till värdet af de afgifter, *han* icke erlagt, hade i utlåtandet anmärkts, att det ur flera synpunkter syntes vara lämpligt att hellre nu fastställa den procent af tillskottspensionen, som för tjenstehafvare af viss ålder borde utgå, så framt han icke erlade några fyllnadspremier. En beräkning i sådant hänseende hade ock uppgjorts och framginge deraf, att fyllnadspensionerna, så framt inga fyllnadspremier erlades, skulle komma att minskas med 30 à 50 procent och således allt efter olika åldrar reduceras till 70 à 50 % af sitt ursprungliga belopp.

Af den nu i ärendet förebragta utredningen framginge — anför jernvägsstyrelsen vidare — att sammanlagda värdet af de bidrag, som från staten skulle erfordras för utvidgning af vestkustbanepersonalens pensionsrätt i enskilda jernvägarnes pensionskassa och för beredande af fyllnadspensioner i enlighet med angifna grunder, skulle den 1 juli 1902 uppgå till 745,000 kronor, hvilket belopp med 458,000 kronor öfverstege värdet, 287,000 kronor, af statens nuvarande förpligtelser i fråga om pensionering af samma personal. Då värdet af det bidrag från statens sida, som skulle erfordras för förbättring af samma personals pensionsvilkor, för det fall att någon utsträckning af pen-

sionsrätten i den enskilda jernvägspensionskassan icke skulle komma i fråga, enligt den uträkning, som legat till grund för styrelsens meranämnda framställning af den 15 mars sistlidne år, den 1 januari 1901 skulle belöpa sig till 601,200 kronor och från sagda dag till den 1 juli 1902 snarare torde hafva ökats än minskats, skulle alltså genom nu omhandlade sätt att öka pensionerna för ifrågavarande personal en besparing för staten uppstå, som kunde beräknas till ett värde af omkring 150,000 kronor. Vid sådant förhållande syntes styrelsen någon tvekan icke böra råda derom, att staten borde låta samma personal komma i åtnjutande af de nya pensionsförmånerna i enskilda jernvägspensionskassan och i sammanhang dermed vinna delaktighet deri jemväl för inqvarteringen. Särskildt torde få erinras att, för den händelse öfvergång till de nya pensioneringsbestämmelserna egde rum, betydelsen af vinnandet af delaktighet i enskilda jernvägarnes pensionskassa äfven för inqvarteringen blefve helt annan än under nuvarande reglementsbestämmelser. Visserligen blefve, såsom af de meddelade siffrorna framginge, ökningen af det matematiska värdet af fördelarne begränsad till 8,000 kronor, men det vore att märka, att genom sådan delaktighets vinnande betydande förenklingar uppstode beträffande de fyllnadspensioner, som vore nödvändiga för att den i enskilda jernvägarnes pensionskassa delaktiga personalen skulle komma i åtnjutande af fördelar, motsvarande dem som vore förunnade den i statens jernvägars pensionsinrättningar delaktiga. Genom förvärfvande af delaktighet i förstnämnda kassa äfven för inqvarteringen vunnes nemligen, såsom ofvan antydts, dels att fyllnadspension ej behöfde beräknas för de till ett antal af inemot 90 uppgående tjenstehafvare, som innevarande år fyllt 46 år, dels ock, att alls ingen hänsyn behöfde tagas till fyllnadspensioner åt hela personalens efterlevande enkor och barn. Dertill komme, att det för de flesta af omförmälda inemot 90 tjenstehafvare, till hvilka fyllnadspension i enlighet med styrelsens skrifvelse den 15 mars 1901 alldeles icke eller åtminstone endast med belopp, understigande det mot inqvarteringen svarande pensionsbeloppet, kunde beräknas komma att utgå, måste blifva af afsevärd betydelse att erhålla förhöjning i pensionen från den enskilda jernvägspensionskassan.

Af skäl, som gjordes gällande i utlåtandet den 15 mars 1901, ansåge jernvägsstyrelsen fortfarande, att någon fond icke borde samlas för bestridande af fyllnadspensionerna, utan dessa utbetalas af trafikmedlen på sätt i nyssnämnda utlåtande föreslagits.

I 1901 års utlåtande hade ifrågasatts, att å de fyllnadsafgifter och retroaktivaafgifter, hvilka skulle erläggas till statens jernvägstrafiks

kassa från den 1 januari 1901, skulle för tiden från sagda dag beräknas ränta efter $4\frac{1}{2}$ %. Då tidpunkten, från hvilken motsvarande afgifter nu skulle erläggas, vore framflyttad till den 1 juli 1902, samt räntefrågan vid sådant förhållande icke längre hade samma betydelse, ansåge sig styrelsen, med afseende derå och för vinnande af större enkelhet, böra ifrågasätta, att jemväl för det fall att ifrågavarande afgifter faktiskt icke skulle i statsbanornas kassa inflyta från den 1 juli 1902, beräkning af ränta å afgifterna dock icke skulle ega rum.

Enligt det förslag om beredande åt personalen af delaktighet i den enskilda jernvägspensionskassan jemväl för inqvarteringen, som nu framställts, skulle personalen hafva att till denna kassa antingen den 1 juli 1902 såsom retroaktivaavgifter inbetala ett till 70,467 kronor 1 öre beräknadt kapitalbelopp eller ock — om, såsom antagligt vore, kassan sådant medgäfvit — i stället under viss tid eller under hela sin återstående tjänstetid erlägga månatliga afgifter, motsvarande värdet af en dylik kapitalinbetalning. Då styrelsen befarade, att personalen, som ju förutsattes skola komma att erlägga särskilda fyllnadsavgifter till jernvägens kassa, icke skulle anse sig kunna komma ut med jemväl förstnämnda afgifter, hvilka ju i öfrigt skulle komma att betunga dem utöfver hvad som fallet vore med delegarne i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter, och antagligt därför vore, att, om dylika afgifter affordrades personalen, den skulle vägra att erlägga sådana, och syftet med den nu föreslagna anordningen i följd deraf i afsevärd mån förfelas, ansåge sig styrelsen, med afseende jemväl å den mot personalen synnerligt välvilliga hållning Riksdagen intagit i denna fråga, kunna ifrågasätta, att jemväl ofvan omförmälda, på personalens del fallande belopp af retroaktivaavgifter, 70,467 kronor 1 öre, måtte få med statsmedel bestridas. Äfven med en sådan utgift skulle det nu förevarande förslaget ställa sig omkring 80,000 kronor fördelaktigare för staten än det, som framställdes i styrelsens skrifvelse den 15 mars 1901.

Styrelsen har slutligen anmält, att under frågans behandling antalet i statens tjänst anställda delegare i enskilda jernvägarnes pensionskassa genom afgang minskats med 2 från tidpunkten, då den utredning, som legat till grund för förevarande framställning afgafs, och med icke mindre än 14 från tidpunkten, då den utredning afgafs, som låg till grund för styrelsens framställning af den 15 mars 1901. Antalet sådana delegare vore alltså för närvarande 420.

Jemväl antalet af sådana förut vid vestkustbanan anställda tjänstehafvare, hvilka icke vore delegare i någon pensionsinrättning, hade i öfrigt minskats och utgjorde för närvarande 34, deraf emellertid af i

utlåtandet den 15 mars 1901 angifna skäl, en icke skulle ifrågakomma till erhållande af någon pension.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, har jernvägsstyrelsen, med återkallande af sin i merberörda utlåtande den 15 mars 1901 gjorda framställning i hvad anginge beredande af förbättrade pensionsförmåner åt de till vestkustbanan förut hörande, men i statens jernvägars tjänst numera anställda tjenstehafvare, som vore delegare i nämnda pensionskassa, i underdånighet hemställt,

att Kongl. Maj:t täcktes bemyndiga styrelsen att anmäla sina ifrågavarande tjenstehafvare, att mot erläggande af föreskrifna afgifter komma i åtnjutande af den i det nya reglementet bestämda rätt till pensionering; samt

att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen *ej mindre* att på extra stat för år 1903 anvisa ett förslagsanslag af 141,500 kronor för beredande åt förenämnde tjenstehafvare af delaktighet jemväl för inqvarteringsförmånen i enskilda jernvägarnes pensionskassa, med rätt för Kongl. Maj:t att af tillgängliga medel låta förskottsvis utbetala det för ändamålet erforderliga beloppet redan under innevarande år, *än äfven* att medgifva, att en hvar af ifrågavarande tjenstehafvare, så framt beloppet af den pension, hvartill han vid sitt afskedstagande blefve från enskilda jernvägarnes pensionskassa berättigad, understege beloppet af den pension, han skulle erhållit, om han den 1 januari 1896 vunnit inträde i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, finge vid afskedstagandet ur statens jernvägars tjänst af trafikmedel erhålla *antingen* fyllnadspension till belopp, motsvarande skilnaden mellan sagda båda pensionsbelopp, dock under vilkor att till statens jernvägstrafiks kassa af honom erlades från den 1 juli 1902 *ej mindre* fyllnadsafgifter, motsvarande skilnaden mellan, å ena sidan, på honom enligt de för statens jernvägstrafiks pensionsanstalter fastställda reglementen belöpande årsafgifter, beräknade efter åldern den 1 januari 1896, och, å andra sidan, på honom belöpande årsafgifter till enskilda jernvägarnes pensionskassa, *än äfven*, i form af retroaktivafgifter, motsvarande fyllnadsafgifter för tiden från den 1 januari 1896 till den 1 juli 1902, *eller ock*, derest dessa afgifter helt eller delvis icke erlades, sådan fyllnadspension med afdrag af det för tiden efter afskedstagandet beräknade årliga värdet af de icke influtna afgifterna.

I enlighet med uttalandena i Riksdagens ifrågavarande skrifvelse finner jag det vara uppenbart, att billighetsskäl tala för att åtgärder vidtagas för att bereda förbättrade pensionsförmåner åt den med vest-

kustbanans öfvertagande i statens tjänst öfvergångna personal. Man torde kunna lemna derhän, huruvida formelt rättsliga skäl kunna till personalens förmån åberopas eller icke, och i stället hufvudsakligen fasthålla, att ifrågavarande personal vid blifvande afgang ur statens jernvägars tjänst i allmänhet under en afsevärd tid varit statens tjenare. Då nu all vid statens jernvägar förekommande pensionering af tjenstehafvare är stäld i förhållande till tjenstetidens längd och kan — från sedt fall af invaliditet och i tjensten ådragen sjuklighet — taga sin början, om ock med betydligt reducerade belopp, redan efter 10 års tjenstetid, synes all billighet fordra, att den ifrågavarande personalen blifver tillförsäkrad att komma i åtnjutande af så stora pensionsförmåner, som enligt gällande bestämmelser svara emot personalens verkliga tjenstgöringstid i statens tjänst, d. v. s. från och med den 1 januari 1896. Man måste ock härvid taga i betraktande att, på sätt af den föregående utredningen framgår, en afsevärd del af ifrågavarande personal af väsentligen annan hänsyn än denna personals eget bästa vägrats inträde i statens jernvägars pensionsanstalter.

Jernvägsstyrelsens förslag i ärendet äro ock grundade på den utgångspunkten, att man skall tillse, att hvarje tjenstehafvare bekommer så stora pensionsförmåner, som han skulle hafva erhållit, om han den 1 januari 1896 vunnit inträde i statens jernvägars pensionsanstalter. För de tjenstehafvare, som äro födda år 1855 eller derefter, blifva på detta sätt beräknade pensionsförmåner likställda med dem, som tillkomma öfriga vid vanlig lefnadsålder direkt i statens jernvägars tjänst inträdda tjenstehafvare. Ifrågavarande år 1855 eller senare födda tjenstehafvare kunna nemligen tänkas i statens jernvägars tjänst uppnå det antal af 30 tjensteår, som erfordras för erhållande af full pension, 80 procent af medelaflöningen under de sista 5 åren före afgang. För dem, som äro födda tidigare än år 1855, ställer sig frågan om pensionens belopp sämre. De kunna icke i allmänhet antagas vara i stånd att tjena så lång tid efter inträdet i statens tjänst år 1896, att de kunna uppnå den fulla pensionen, utan lära blifva nödsakade att åtnöjas med lägre pension efter de procenttal, som äro bestämda för afgang efter kortare tids tjenstgöring än 30 år. I fråga om pensionens belopp blifva dessa tjenstehafvare alltså i större eller mindre mån lidande, då man jemför deras absoluta tjenstetid vid samma jernväg, först hos enskild förvaltning och sedan hos staten, med tjenstetiden för dem, hvilka hela sin arbetstid varit i statens jernvägars tjänst. Från personalens sida måste detta nog kännas som en obillighet. Tjenstehafvarne hafva vid sin afgang en längre tid — stundom inemot 30

är — varit statstjenare; de hafva egnat all sin arbetstid åt en jernväg, som vid deras afgang länge tillhört staten, och de hafva nedlagt hela sitt arbete på denna banas skötsel och förkofran, oberoende af hänsynen till hvem som under de olika arbetsåren varit banans egare. En sådan tanke synes ock hafva legat till grund för motionärernas omförmälda framställning, då de alternativt yrkat, att den med vestkustbanan öfvertagna personalen skulle förklaras berättigad åtnjuta pension i likhet med statens öfriga jernvägstjenstemän och betjente. Men då Riksdagen i skrifvelsen den 14 maj 1900, under framhållande att omförmälda personal icke hade rättsligt anspråk på att komma i åtnjutande af samma pensionsförmåner, som tillkomma öfriga vid statens jernvägar anställde tjenstemän och betjente, förmålt sig anse att vid bestämmandet af pensioner till denna personal hänsyn borde tagas, bland annat, till tiden för densammas inträde i statens tjänst, torde i allmänhet denna tid, den 1 januari 1896, böra blifva bestämmande för pensionernas storlek på sätt nyss angifvits. Att i vissa fall en något högre pension kan för dem, som länge varit delegare i enskilda jernvägarnes pensionskassa, böra ifrågakomma, skall i det följande närmare omförmälas.

Då tjenstehafvare vid statens jernvägar hafva att genom afgifter i förhållande till löneförmåner och ålder vid inträdet i tjänst bidraga till såväl sin egen pensionering som ock understöd åt enkor och barn, har det ock varit nödigt utreda, hvilka afgifter den med vestkustbanan öfvertagna personalen skall hafva att erlægga för att komma i åtnjutande af de pensionsförmåner, som kunna komma att tillförsäkras densamma. Denna fråga sammanhänger på det närmaste med frågan om det sätt, på hvilket utväg bör beredas för åstadkommandet af pensionerna. Grundtanken för afgifternas beräkning är emellertid helt naturligt den, att ifrågavarande personal bör i det hela komma att erlægga afgifter så nära som möjligt lika med dem, som skulle hafva erlagts, derest denna personal den 1 januari 1896 vunnit inträde i statens jernvägars pensionsanstalter.

Jernvägsstyrelsen har i skrifvelsen den 15 mars 1901 med stöd af de gjorda utredningarna för beredande af pensionsförbättring åt de tjenstehafvare, hvilka äro delegare i enskilda jernvägarnes pensionskassa, uppställt tre alternativ, nemligen:

alternativ I: personalen utträder ur enskilda jernvägarnes pensionskassa och bildar en särskild kassa, ur hvilken utbetalas pensioner vid afgang ur tjänsten, resp. åt enka och barn efter mannens död, under samma förutsättningar och efter samma grunder som i statens jernvägars pensionsanstalter;

alternativ II: personalen utträder ur enskilda jernvägarnes pensionskassa och inträder i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter på samma villkor, som i alternativ I förutsättes;

alternativ III: personalen bibehåller delaktighet i enskilda jernvägarnes pensionskassa under förutvarande förhållanden, men erhåller för sig samt enkör och barn rätt till fyllnadspension, afsedd att utgå med så stort belopp, att detsamma jemte den pension, som erhålles från enskilda jernvägarnes pensionskassa, motsvarar den pension, som under de i alternativet II gjorda förutsättningarne skulle hafva tillkommit vederbörande, under villkor att statens jernvägstrafik godtgöres skilnaden mellan värdet af de afgifter, som från och med år 1896 skulle hafva erlagts för delaktighet i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter, och af de afgifter, som under samma tid af delegarne erlagts till enskilda jernvägarnes pensionskassa.

Jernvägsstyrelsen har i sin skrifvelse den 15 mars 1901 påvisat, att vid alternativen I och II den kapitaliserade ökade kostnaden för statens jernvägar skulle i hvarterda fallet uppgå till 704,600 kronor, under det att vid alternativet III den kapitaliserade ökade kostnaden skulle begränsas till 601,200 kronor. Alternativet III skulle alltså ställa sig omkring 100,000 kronor billigare för statsverket än alternativen I och II, beroende hufvudsakligen derpå att det belopp af 141,200 kronor, som enligt de båda sistnämnda alternativen skulle utbetalas af enskilda jernvägarnes pensionskassa, icke representerar hela värdet af den risk, hvarifrån denna kassa genom personalens utträde ur densamma skulle befrias. Alternativet III skulle jemväl bättre än de andra tillgodose personalens intresse, särskildt de äldres, emedan enligt alternativen I och II tjenstetiden för vinnande af pensionsrätt beräknas i sin helhet taga sin början först med 1896 års ingång, under det att enligt alternativ III detta beräkningssätt skulle ifrågakomma endast beträffande den föreslagna fyllnadspensionen.

Den minskning i statsutgiftens kapitaliserade värde med omkring 100,000 kronor, som skulle vinnas genom att följa alternativet III, skulle, på sätt jernvägsstyrelsen framhållit i sin skrifvelse den 18 februari 1902, blifva ännu betydligare, om man begagnade sig af den genom reglementsförändringen inom enskilda jernvägarnes pensionskassa beredda utvägen att vinna ökade pensionsförmåner åt personalen. Genom en sådan anordning skulle det kapitaliserade beloppet af statens ökade utgifter blifva 458,000 kronor i stället för förut enligt alternativ III i 1901 års skrifvelse beräknade 601,200 kronor och således en ytterligare minskning i utgifter vinnas med omkring 150,000 kronor.

Vid jemförelse med den beräknade ökade kostnaden enligt alternativen I och II, 704,600 kronor, skulle således kunna beräknas en minskning i utgifter för det allmänna af omkring 250,000 kronor.

På sätt jernvägsstyrelsen framhållit, minskas åter denna besparing med omkring 70,000 kronor, derest jernvägsstyrelsen erhåller det begärda bemyndigandet att erlægga äfven de reglementsenligt på personalen belöpande retroaktivafigifter, som erfordras för vinnande af delaktighet i enskilda jernvägarnes pensionskassa jemväl för inqvarteringen. Den ökade utgiften i det hela skulle då blifva omkring 180,000 kronor mindre enligt alternativet III, än om alternativen I eller II följdes.

Förslaget derom, att jernvägsstyrelsen skulle bemyndigas anmäla den i enskilda jernvägarnes pensionskassa delaktiga personalen till inträde jemväl för inqvarteringen, har icke någon direkt ekonomisk betydelse. Det är genom den sakkunniga utredningen ådagalagdt, att man får tillfullo betala de förmåner, som derigenom beredas. Det är emellertid åtskilliga fördelar, som stå att vinna genom en sådan anordning, närmast den fördelen, att alla fyllnadspensioner till enkor och barn blifva obefrånliga. Likaså bortfalla fyllnadspensioner till 80 å 90 af de äldre delegarne, hvilka i den enskilda kassan få något bättre egna pensioner, än de med inträde den 1 januari 1896 skulle hafva kunnat erhålla från statens jernvägars pensionsinrättning. Det skulle ju kunna synas öfverflödigt att staten vid sådant förhållande ginge med på att betala för inträde jemväl för inqvarteringen och dertill enligt jernvägsstyrelsens förslag erlade de egentligen på personalen ankommande retroaktivafigifterna för detta inträde. Men jernvägsstyrelsen har med rätta betonat, att det är mycket önskvärdt, att denna äldre personal må komma i åtnjutande af något bättre pensioner, än enligt den antagna beräkningsgrunden efter tjensteår från och med den 1 januari 1896 kunde blifva fallet. Vinner jernvägsstyrelsens förslag bifall, blifver det möjligt att vid lämplig ålder låta dessa tjenstehafvare draga sig tillbaka med en rimlig pension, hvilken dock aldrig kan bestiga sig till mer än omkring tre fjerdedelar af hvad deras likar inom statens jernvägars pensionsinrättning erhålla. Erlägger icke staten hela retroaktivafigiften för inqvarteringen medräknande, är fara att tjenstehafvarne finna sig icke kunna bära denna ytterligare tunga och att således planen till denna förbättring går om intet. Genom dessa retroaktivafigifter skulle ock ifrågavarande tjenstehafvare betungas i en grad, som icke har någon motsvarighet för delegarne i statens jernvägars pensionsinrättning.

Vid dessa förhållanden synes lämpligast vara, att staten låter den från vestkustbanan öfvertagna, i enskilda jernvägarnes pensionskassa delaktiga personalen inträda i kassan jemväl för inqvarteringen och att staten gäldar retroaktivaavgifterna härför, icke blott dem, som åligga staten såsom i kassan intresserad banförvaltning, utan äfven dem, som ankomma på personalen sjelf, tillsammans omkring 141,500 kronor. Angående anmälan härom och om tillträde till det nya reglementets bestämmelser i det hela lärer Kongl. Maj:t vilja besluta, sedan från Riksdagen svar ingått på Kongl. Maj:ts framställning i detta ärende.

Vid jemförelse mellan detaljerna i jernvägsstyrelsens hufvudförslag i skrifvelsen den 15 mars 1901 och ändringsförslaget den 18 februari 1902 angående den i enskilda jernvägarnes kassa delaktiga personalen, synes att i det förra årsavgifterna enligt bestämmelserna för statens jernvägars pensionsanstalter beräknats efter åldern den 1 januari 1901, men i det senare efter åldern den 1 januari 1896. Detta har, enligt hvad jag inhemtat, sin grund deri, att det ju ligger närmast till hands att räkna direkt efter åldern vid den tidpunkt, den 1 januari 1896, då personalen skulle anses hafva inträdt i statens jernvägars pensionsinrättning, men att detta stötte på svårigheter i hufvudförslaget, då man ännu hade att räkna med de höga retroaktivaavgifterna till enkekassan och då det stälde sig fördelaktigare att låta de något högre årsavgifterna vid en senare inträdesdag neutralisera en minskning i retroaktivaavgifter. Då man enligt ändringsförslaget icke vidare har att räkna med retroaktivaavgifter till enkekassan, har man kunnat använda den naturligaste åldersberäkningen eller från den 1 januari 1896.

I ändringsförslaget har hänsyn icke tagits till de i hufvudförslaget omförmälda uppflyttningsavgifterna. På sätt framgår af licentiaten Ahlbergs senare utlåtande, beror detta derpå, att enligt det nya reglementet för enskilda jernvägarnes pensionskassa uppflyttningsavgifterna blifvit höjda, så att i de flesta fall värdet af dessa avgifter till den enskilda kassan hädanefter blir större än värdet af motsvarande avgifter till statens jernvägars pensionsanstalter.

Uti ändringsförslaget har vidare icke ifrågasatts någon beräkning af ränta å personalens fyllnadsavgifter till statens jernvägar. Denna ändring synes välgrundad, i betraktande deraf att förslaget af den 15 mars 1901 hänförde sig till en då redan förfluten begynnelsestid för avgifternas beräknade erläggande, den 1 januari 1901, medan i förslaget af den 18 februari 1902 utsatts en kommande begynnelsestid, nemligen den 1 juli 1902. Gifvet är att härmed icke afsetts att borttaga beräk-

ningen af ränta i de kalkyler, som komma till användning för det fall, att en tjenstehafvare underlåter att betala sina fyllnadsavgifter, och således stadgandet om afdrag å blifvande fyllnadspension af värdet å icke erlagda fyllnadsavgifter skall komma till tillämpning.

Hvad derefter angår de tjenstehafvare vid vestkustbanan, hvilka icke äro delegare i någon pensionsanstalt, innebär förslaget af den 18 februari 1902 icke någon ändring i förslaget af den 15 mars 1901. Jag har intet att erinra mot sistnämnda förslag, hvilket innebär, att en hvar af desse, numera till ett antal af 33 uppgående tjenstehafvare skola berättigas uppbära pension till det belopp, han skulle hafva erhållit, om han den 1 januari 1896 inträdt i statens jernvägars pensionsinrättning, efter afdrag af värdet af de avgifter, han skulle haft att erlägga till samma inrättning. För de äldre bland desse tjenstehafvare — den äldste bland dem är född år 1831 — blifva dessa pensioner synnerligen små. Antaget att denne tjensteman kan qvarstå i tjänst till 75 års ålder år 1906, skulle han då kunna beräknas komma i åtnjutande af pension till belopp af 20 procent å medelaflöningen de sista 5 åren, å hvilken pension dock skall afgå omkring en tredjedel, motsvarande värdet af de oguldna avgifterna. I mån af lägre lefnadsålder för de ifrågavarande tjenstehafvarne blifva ju dessa pensioner bättre, men nå i allt fall för de flesta icke särdeles högt på procentskalan för pensionsbeloppen enligt bestämmelserna för pensionsinrättningen. Då man besinnar, att dessa tjenstehafvare icke någonsin erlagt avgifter till pensionsanstalt, lär man dock icke kunna gå längre till deras förmån, än jernvägsstyrelsen föreslagit.

Med hänsyn till de stora avgifter, motsvarande retroaktivavgifterna till enkekassan, som skulle hafva fordrats för att tillförsäkra desse tjenstehafvare rätt till pension för enkor och barn, har jernvägsstyrelsen ansett lämpligast vara, att det skulle ankomma på Kongl. Maj:t att för hvarje särskildt förekommande fall pröfva, huruvida och med hvilket belopp pension må till enka och barn efter tjenstehafvare af nu ifrågavarande grupp af trafikmedlen utgå.

Ehuru det skulle medföra någon lättnad vid ärendenas handläggning, om bifall kunde vinnas till ett förslag i den af jernvägsstyrelsen antydda riktning, tror jag likväl att, då några allmänna grunder för denna pensionering svårigen kunna på förhand bestämmas, riktigast är att tillfälle lemnas Riksdagen att deltaga i afgörandet af hvarje särskild uppkommande fråga om pensionering af nu ifrågavarande enkor och

barn, hvadan någon framställning till Riksdagen i denna del af ärendet icke torde böra göras i detta sammanhang.

Åberopande hvad jag sålunda anfört, får jag hemställa, att Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

dels att å extra stat för år 1903 anvisa ett anslag af 141,500 kronor för beredande af delaktighet i enskilda jernvägarnes pensionskassa jemväl för inqvarteringsförmånen för de till vestkustbanan förut hörande, i statens jernvägars tjenst numera anstälde tjenstehafvare, som äro delaktiga i nämnda pensionskassa, med rätt för Kongl. Maj:t att låta förskottsvis under innevarande år af tillgängliga medel utanordna detta belopp;

dels att medgifva, att en hvar af omförmälde tjenstehafvare må, så framt beloppet af den pension, hvartill han vid afgang ur tjensten blifver från enskilda jernvägarnes pensionskassa berättigad, understiger beloppet af den pension, han skulle hafva erhållit, om han den 1 januari 1896 vunnit inträde i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, vid afskedstagandet ur statens jernvägars tjenst af trafikmedel erhålla *antingen* fyllnadspension till belopp, motsvarande skilnaden mellan sagda båda pensionsbelopp, under vilkor att till statens jernvägar af honom erläggas från och med den 1 juli 1902 ej mindre fyllnadsafgifter, motsvarande skilnaden mellan, å ena sidan, de årsafgifter, som enligt de för statens jernvägstrafiks pensionsanstalter fastställda reglementen skulle hafva ålegat honom med beräkning efter åldern den 1 januari 1896, och, å andra sidan, på honom belöpande årsafgifter till enskilda jernvägarnes pensionskassa, än äfven, i form af retroaktivafigifter, motsvarande fyllnadsafgifter för tiden från och med den 1 januari 1896 till den 1 juli 1902, *eller ock*, derest dessa fyllnadsafgifter helt eller delvis icke erläggas, sådan fyllnadspension med afdrag af det för tiden efter afskedstagandet beräknade årliga värdet af de icke influtna fyllnadsafgifterna;

dels ock att medgifva att en hvar af förutnämnda, till vestkustbanan förut hörande, nu i statens jernvägars tjenst anställda 33 personer, hvilka icke tillhöra vare sig statens jernvägstrafiks pensionsinrättning eller enskilda jernvägarnes pensionskassa, må berättigas att vid afskedstagandet ur statens jernvägars tjenst af trafikmedel i pension uppbära ett årligt belopp, motsvarande skilnaden mellan, å ena sidan, det pensionsbelopp, han skulle hafva erhållit, om han den 1 januari 1896 vunnit delaktighet i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, och, å andra sidan, det för tiden efter afskedstagandet beräknade årliga värdet

af de afgifter, han i händelse af sådan delaktighet skolat under sin tjenstgöringstid i statens jernvägars tjenst hafva erlagt till pensionsinrättningen.

Till denna af Statsrådets öfrige ledamöter tillstyrkta hemställan behagade Hans Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten lemna nådigt bifall samt förordnade att i enlighet dermed proposition skulle till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

J. V. Wallin.

Bilaga 1.

Till Kongl. Jernvägsstyrelsen.

Sedan jag på uppdrag af generaldirektören och chefen för kongl. jernvägsstyrelsen verkställt undersökning öfver den matematiska kostnaden för beredande af pension, resp. fyllnadspension åt de tjenstemän och betjente, som vid vestkustbanans inköp öfvergått i statens jernvägstrafiks tjenst, men ännu icke blifvit medlemmar i dess pensionsinrättningar, får jag härmed afgifva redogörelse för denna undersökning.

Kalkylen har utförts särskildt för dem af personalen, som för närvarande äro medlemmar af enskilda jernvägarnes pensionskassa (434 till antalet med en beräknad aflöning af 396,700 kronor, utom inqvarteringsersättning o. d.) och särskildt för dem, som icke tillhöra någon pensionsinrättning, till ett antal af 34 med en beräknad aflöning af 32,100 kronor.

De allmänna förutsättningarna hafva varit en räntefot af 3,8 %, statistiska centralbyråns allmänna svenska dödlighetstabell 1881—90 för män och qvinnor samt de undersökningar öfver invaliditet och qvarstående aktiva vid olika åldrar, som utförts af lektor E. Jäderin och meddelats i hans »uträkning af statens jernvägstrafiks pensionsinrättningens finansiella ställning vid utgången af år 1894»; dock att uppnådda 73 år räknats som full invaliditet. Tidpunkten för kalkylen är den 1 januari 1901; tjensteålder i statsbanornas tjenst har i enlighet med Riksdagens skrifvelse i ämnet räknats från den 1 januari 1896.

A) *Medlemmar af enskilda jernvägarnes pensionskassa.*

För utförande af kalkylen är yttermera nödvändigt att göra ett antagande om de lönestegringar, som kunna väntas inträda vid stigande ålder. Lektor Jäderin har för sin ofvannämnda »uträkning» framställt

en sådan lönestegringstabell med tillhjälp af en lönestatistik för statens jernvägspersonal år 1894. Då man emellertid icke omedelbart kan tillämpa denna tabell på vestkustbanans personal, har jag på grund af pensionsmatrikeln uppgjort en särskild lönestatistik för nu ifrågavarande personal, hvilken enligt 1900 års arfvodesstat kompletterats till den 1 april 1900, hvaremot hänsyn icke kunnat tagas till efter denna tidpunkt inträffade löneförhöjningar och ej heller till dödsfall och afskedstaganden under 1900.

Sedan härur beräknats medellönen vid olika åldrar, togos medeltal mellan dessa medellöner och lektor Jäderins, och företogs utjemning, hvarvid erhöles de tal, som meddelas i hosföljande *bilaga A*, och hvilka i kalkylen användts på så sätt, att t. ex. för en nu 25-årig man, med aflöning 1,000 kronor och tillhörande grupp I (se nedan), lönen vid 40 år har satts till $\frac{1619}{833} \cdot 1,000 = 1,942$ kronor (se tabellen), hvar dan således medellönen för en nu 25-årig man vid uppnådda 40 år antagits vara densamma som medellönen för en nu 40-årig. På grund af den ovanligt hastiga ökning af lönerna, som för närvarande eger rum vid vestkustbanan, ger denna hypotes sannolikt en något för svag lönestegring. Emellertid är det med nu befintligt material omöjligt att göra någon väsentligt olika hypotes; och någon afsevärd förhöjning af kostnaden för pensioneringen uppkommer icke utan starkare stegring än som för närvarande kan väntas inträffa.

Personalens indelning i grupper har gjorts efter samma principer som i lektor Jäderins oförmälda uträkning sid. 12, ehuru väl någon förändring i desamma skulle kunnat förminska de störingar af kalkylen, som uppstå genom öfvergång från en till en annan af grupperna.

Med det så erhållna materialet hafva fullständiga kalkyler öfver premie- och pensionsvärden utförts för följande tre alternativ *).

Alternativ 1: Personalen utträder ur enskilda jernvägarnes pensionskassa och bildar en särskild kassa, ur hvilken utbetalas pensioner vid afgang ur tjensten, resp. åt enka och barn efter mannens död, under samma förutsättningar och efter samma grunder som i statens jernvägars pensionsinrättningar. Inträde i denna kassa antages då hafva egt rum den 1 januari 1896, och premieprocent och pensionsålder beräknas följaktligen efter ålder vid denna tidpunkt (bil. B, kol. 3, 5, 7).

Emellertid måste härvid tagas hänsyn till den i Riksdagens skrifvelse i ämnet framhållna omständigheten, att personalen under de sedan ofvannämnda tidpunkt förflutna fem åren åtnjutit fördelen af att

*) Öfver deri förkommande premieprocenter och pensionsåldrar lemnas en öfversigt i *bilaga B*.

få erlägga afgifter efter de lägre premieprocenter, som i enskilda jernvägarnes kassa tillämpas. Derför torde personalen böra förpligtigas att i en eller annan form erlägga nuvarande värdet af skilnaden i premier, här nedan uppskattad till 52,200 kronor.

Med dessa förutsättningar blir ställningen denna:

Värde 1 januari 1901 af framtida månadsavgifter	495,200 kr.
» » af löneförhöjningsavgifter	31,200 »
» » af inträdes- och öfverårighetsavgifter till enkekassan (med ränta på ränta från 1 januari 1896)	48,000 »
» » af retroaktiva månadsavgifter	52,200 »
(se ofvan)	
summa premievärde	626,600 kr.
(deraf i pensionskassan	294,400 »)
(» enkekassan	332,200 »)
Värde 1 januari 1901 af ålderdomspensioner	674,500 »
» » af invalidpensioner	566,000 »
» » af enkepensioner	512,500 »
» » af barnpensioner	6,000 »
summa pensionsvärde	1,759,000 kr.
Värde 1 januari 1901 af bristen	1,132,400 »
(deraf i pensionskassan	946,100 »)
(» enkekassan	186,300 »)

Från ofvanstående skilnad bör dock afräknas det belopp, som vid utträde ur enskilda jernvägarnes pensionskassa jemlikt skrifvelse från dess direktion af den 23 september 1897 kan restitueras, och hvilket belopp enligt af direktionen verkställd beräkning den 1 januari 1901 uppgår till 141,199 kronor 63 öre. Det tillskott, som från statsverkets sida skulle erfordras, uppgår således till i rundt tal 991,200 kronor.

Från personalens sida fordras härvid inbetalning, förutom af inträdesavgifter och öfverårighetsavgifter 48,000 kronor, äfven af retroaktiva månadsavgifter 52,200 kronor. Att från en personal, hvars sammanlagda aflöning (med inqvartering) uppgår till omkring 475,000 kronor, uttaga dessa belopp på 2 à 3 år är tydligen otänkbart. Det finnes då, bland annat, tre möjligheter:

1) att upptaga öfverårighets- och inträdesavgifterna på vanligt sätt under 1 år och fördela retroaktivaavgifterna på längre tid, t. ex. de

8 följande. I så fall skulle under dessa åtta år behöfva erläggas årligen 0,85 % af lönen till pensionskassan och 0,8 % till enkekassan, hvarvid är medtagen i beräkningarna sannolikheten för vederbörande af att dö eller blifva invalid under betalningstiden, hvadan således för sådant fall allt kraf på resterande afgifter skulle försvinna.

2) att beräkna premieprocenten efter ålder 1 januari 1901 (se bil. B kol. 8), hvarigenom erläggandet af de omtalade afgifterna komme att fördelas på hela tjänstetiden. Beräknas då äfven öfverårighets- och inträdesavgifterna efter ålder vid denna tidpunkt, komma de att höjas till 59,000 kronor och förutom dem endast 5,900 kronor att krävas som extra tillskott; och dessa summor torde utan svårighet kunna uttagas på t. ex. tre år.

3) att afstå från retroaktiv- och möjligen äfven från öfverårighets- och inträdesavgifter, men minska pensionerna, på sätt i alternativ 3 närmare utvecklas.

Alternativ 2. Personalen utträder ur enskilda jernvägarnes pensionskassa och inträder i statens jernvägars pensionsinrättningar, på samma villkor som i alternativ 1 förutsattes för inträde i den särskilda kassan. Kostnaden blir densamma som i alternativ 1, dock blir personalen i detta fall delaktig af den risk, som med ett inträde i statens jernvägars pensionsinrättningar kan anses vara förbunden, hvilket emellertid icke i och för sig torde få betraktas som någon orättvisa mot en i statens tjänst temligen ny kår.

Alternativ 3. Personalen kvarstår i enskilda jernvägarnes pensionskassa och betalar fortfarande sina afgifter till densamma; statens bidrag inbetalas likaledes. Vid pensionsåldern enligt enskilda jernvägarnes pensionskassas matrikel erhåller delegare af trafikmedel en fyllnadspension, så beräknad, att den tillsammans med den ur enskilda jernvägarnes pensionskassa utbetalade pensionen uppgår till det pensionsbelopp, han skulle hafva erhållit, om han den 1 januari 1896 inträdt i statens jernvägars pensionsinrättningar, *förutsatt* att han till trafikmedlen under åren inbetalt ett belopp, motsvarande värdet af skillnaden mellan de premier, han skulle hafva erlagt, om han den 1 januari 1896 ingått i statens jernvägars pensionsinrättningar och de verkligen till enskilda jernvägarnes pensionskassa från samma tidpunkt erlagda premierna.

Motsvarande tilläggspensionsförmåner skulle äfven utgå för enkor och barn.

Beräkningen af fyllnadspremier och fyllnadspensioner har gifvit följande resultat:

Värde 1 januari 1901 af månadsavgifter.....	200,600	kr.
» » » löneförhöjningsavgifter.....	13,300	»
summa fyllnadspremievärde	213,900	kr.
» » » ålderdomspensioner	477,200	»
» » » invalidpensioner	188,900	»
» » » enke- och barnpensioner.....	149,000	»
summa fyllnadspensionsvärde	815,100	kr.
Skilnad	601,200	»

Härvid är att märka:

a) Värdet af fyllnaden i månadsavgifter afser icke blott de framtida avgifterna, utan äfven de 52,200 kronor, hvilka, såsom vid alternativ 1 omtalades, representera värdet af skilnaden emellan premier efter statens jernvägars och enskilda jernvägarnes kassors beräkningsgrunder för åren 1896—1900.

b) Beträffande sättet för inbetalning af personalens månadsavgifter kan man tillämpa samma metoder, som under alternativ 1 omtalades, nemligen:

1) Fyllnadspremierna beräknas som skilnaden mellan premier till statens jernvägars kassa, om premieprocenten toges efter ålder 1 januari 1896, och premier till enskilda jernvägarnes kassa efter nuvarande procent. De komma då att utgå med den medelprocent af lönen, som meddelas i bil. B, kol. 9, och gifva staten en inkomst till ett beräknadt värde af 148,400 kronor den 1 januari 1901. Återstående belopp, 52,200 kronor, skulle då erläggas som retroaktivavgift antingen under första året eller fördelad på flera följande år.

2) Fyllnadspremierna beräknas som skilnaden mellan premier till statens jernvägars kassa, om premieprocenten toges efter ålder 1 januari 1901, och premier till enskilda jernvägarnes kassa efter nuvarande procent. De komma då att utgå med den medelprocent af lönen, som meddelas i bil. B, kol. 10, och gifva ett belopp, värdt 1 januari 1901 179,400 kronor. Återstoden, 21,200 kronor, torde kunna täckas genom retroaktiva inbetalningar under 1 à 2 år.

3) Skulle det visa sig att dessa fyllnadspremier och retroaktivavgifter helt eller delvis icke kunna utkrävas efter någondera af dessa metoder, återstår alltid den utvägen att minska fyllnadspensionerna med ett belopp, värdt lika mycket som de icke inflytande premierna. Denna minskning bör naturligtvis egentligen utföras särskildt för hvar individ vid hans afskedstagande eller död och med hänsyn till den på

honom belöpande bristen. Någon exakt uträkning af densamma kan således icke nu företagas, men en föreställning om betydelsen deraf kan erhållas, om man för det antagande, att *inga* fyllnadspremier och retroaktivavgifter uttagas, proportionerar ut bristen jemnt på alla fyllnadspensionerna, hvilka, som af tablån (bil. b) framgår, dervid böra minskas med 26 %. En medlem, som, ifall fyllnadspremierna inbetalts, skulle i sammanlagd pension (från enskilda jernvägarnes kassa och trafikmedel) erhållit högsta möjliga pension, 80 % af lönen med inqvartering, får då under de förutsatta omständigheterna tillsammans endast 67,9 % deraf.

c) För beräkningen af skilnaden i invalidpensionsvärde hafva, då uttryckligt stadgande om beräkningsgrunden för dessa pensioner i enskilda jernvägarnes kassas reglemente icke förefinnes, upplysningar inhemtats af kassans kamrerare, som meddelat, att hittills sådana pensioner plägat utbetalas med 100 kronor om året. Dervid vore dock att märka, att de hittills endast afsett löner om 540—900 kronor, och att kassans direktion hade för afsigt dels att utbetala större pensioner åt större löntagare, dels att i reglementet införa ett uttryckligt stadgande om dessa pensioners belopp, hvarvid skulle tagas hänsyn såväl till lönebelopp som tjensteår, enligt principer motsvarande dem, som i statens jernvägars kassa förefinnas. Pensionsprocenten skulle då sannolikt komma att variera mellan 15 och 40 %. Som bästa medeltal, med hänsyn till det ännu hypotetiska i denna reglementsförändrings såväl tillkomsttidpunkt som innehåll, har jag ansett mig kunna taga 20 % af lönen.

d) Enkepensionerna i enskilda jernvägarnes pensionskassa äro beräknade efter 20 % af lönen, enligt reglementets stadgande om enka med ett barn eller utan barn. Härtill komma obetydliga belopp dels för föräldralösa barn, efter 15 å 20 % af lönen (cirka 5,000 kronor) dels för ökad pension af 5 %, då enka har två eller flera barn. Barnpensionerna representera öfverhufvud taget såväl i statens jernvägars som i enskilda jernvägarnes kassa obetydliga belopp. Vid enkepensionerna har med användning såväl här som i alternativ 1 en särskild beräkning anställts *dels* öfver sannolikheten för nu ogifta män af olika åldrar att inträda i äktenskap efter 1, 2 o. s. v. år — med tillhjälp af af aktuarien G. Sundbärg insamlade och benäget meddelade uppgifter om åldersfördelningen för vigda män åren 1891—95 — och *dels* öfver sannolika åldern för hans tillkommande hustru — enligt statistiska centralbyråns berättelse om folkmängdens förändringar i Sverige 1881—1890.

Under dessa förutsättningar gäller således, att för alla de olika möjligheter i fråga om fyllnadspremiernas inbetalning, som under b) härofvan omnämndes, värdet af statens nödvändiga bidrag till fyllnads-pensionerna uppgår till 601,200 kronor. För att kunna bedöma statens hela utgift, i händelse alternativ 3 väljes, har man ytterligare att till-lägga värdet af det bidrag, som staten jemlikt gällande stadganden har att till enskilda jernvägarnes pensionskassa inbetala, hvilket värde kan beräknas till 286,600 kronor. Det nödvändiga tillskottet af trafik-medel i diskonteradt värde den 1 januari 1901 blir således 887,800 kronor.

Orsaken till att alternativ 3, ehuru det icke kräver större bidrag af personalen än alternativ 1 och erbjuder större fördelar än detta, likväl ställer sig öfver 100,000 kronor billigare, ligger deri, att det be-lopp af 141,200 kronor, som eventuellt utbetalas af enskilda jernvägarnes pensionskassa, ingalunda representerar hela värdet af den risk, som genom personalens utträde ur enskilda jernvägarnes kassa öfverflyttas från denna till statens jernvägars kassa eller till statens jernvägstrafik. Nuvarande pensionsvärde i enskilda jernvägarnes kassa, minskadt med premievärde och värde af statens kommande bidrag, uppgår nemligen till omkring 516,000 kronor, efter de i denna kalkyl använda förut-sättningar (efter de i enskilda jernvägarnes kassas reglemente stadgade principer, 4,5 % och 1861—70 års dödlighetstabell, torde värdet blifva något lägre). En kontroll på detta värde kan erhållas genom en approxi-mativ beräkning af de kapital, som af enskilda jernvägarnas kassa böra vara samlade för att betäcka nämnda risk, och hvilka utgöras af

delegarebidrag hittills	188,000 kronor
jernvägsbolagens bidrag (approx.)	81,700 »
statens bidrag 1896—1900	95,300 »
	summa 365,000 kronor
hvertill kommer ränta på ränta efter 3,8 % under i me-	
deltal 6 år	91,000 »
	tillsammans 456,000 kronor.

Härtill bör ytterligare läggas värdet af bolagens och delegarnes inträdesafgifter, hvaremot skall afdragas värdet af riskerna under de sedan kassans bildande förflutna 12 åren. Båda dessa belopp äro svår-beräkneliga, men så mycket torde med säkerhet kunna sägas, att det förra öfverskjuter det senare. Under sådana omständigheter kan det

erhållna beloppet, 456,000 kronor, betraktas som minimum. Skilnaden mellan det erhållna värdet på risken, 516,000 kronor, och på betäckningsfonden, 456,000 kronor, kan tillfullo förklaras ur de olika förutsättningarna, i det närmaste till och med ur endast en af dem, 4,5 % i stället för 3,8 %. Då det af enskilda jernvägarnes kassa eventuellt utbetalade beloppet uppgår till endast 141,200 kronor, torde man således utan risk kunna uppskatta förlusten genom ett eventuellt utträde ur enskilda jernvägarnas kassa till mellan 300,000 och 350,000 kronor.

B) Personal, som ej tillhör pensionskassa.

Som grund för beräkningen har jag ansett mig kunna använda samma lönestegringstabell, som uträknats för den enskilda jernvägarnas kassa tillhöriga personal och som meddelas i bilaga A. Öfriga förutsättningar äro äfven desamma. Resultaten äro emellertid betydligt osäkrare än för hufvudkalkylen, på grund af den fåtaliga personalen 34 personer med 32,100 kronor lön eller omkring åtta procent af dem, som tillhöra enskilda jernvägarnas kassa. Detta är dock af betydelse endast för det fall, att här afsedda personer skulle placeras i en särskild pensionsgrupp, hvilket väl knappast torde ifrågakomma.

Af ifrågavarande personal äro 32 personer födda år 1855 eller tidigare och äro således på grund af jernvägsstyrelsens beslut af den 6 mars 1899 ur stånd att vinna inträde i statens jernvägars pensionsanstalter. En tjenstehafvare, född 1858, har genom sagda beslut förklarats berättigad att vinna inträde i pensionsanstalterna, men har uppgifvit sig icke vara i stånd att erlagga de öfverårighets- och retroaktivafgifter, som för sådant inträde krävas. Enahanda är slutligen förhållandet med en tjenstehafvare, född 1857, som icke deltagit i den petition om inträde i pensionsanstalterna, hvarpå ofvannämnda beslut utgjorde svar.

I beräkningen har icke medtagits en tjenstehafvare om endast 25 års ålder, hvilken förklarar sig icke ämna begagna sig af sin rätt att utan erläggande af några som helst extra afgifter ingå i pensionsanstalterna.

De personer, för hvilka nedanstående beräkning är utförd, äro således minst 42 år gamla.

Resultatet af kalkylen är följande:

Värde 1 januari 1901 af månadsafgifter	30,500 kr.
» » af löneförhöjningsafgifter	800 »
Värde 1 januari 1901 af inträdes- och öfverårighetsafgifter	7,300 »
» » af icke inbetalda afgifter 1896—1900	13,100 »
summa premievärde 51,700 kr.	

	(deraf i pensionskassan	21,500 kr.)
	(» i enkekassan	30,200 »)
Värde 1 januari 1901 af ålderdoms och invaliditetspensioner		59,900 »
» » af enke- och barnpensioner		38,600 »
	summa pensionsvärde	98,500 kr.
Värde 1 januari 1901 af bristen		46,800 »
» » (deraf i pensionskassan		38,400 »)
» » (» i enkekassan		8,400 »)

Som här af framgår, skulle således som statens bidrag till pensioneringen erfordras 46,800 kronor, hvarjemte personalen, utom sina månads- och löneförhöjningsavgifter, skulle vid eller kort efter inträdet erlægga särskilda avgifter till ett belopp af 20,400 kronor, motsvarande 63 % af beräknade arfvodet. Härvid har nu användts den *lägre* premieprocenten (efter ålder 1 januari 1896), men då äfven vid begagnande af den *högre* (efter ålder 1 januari 1901) de särskilda avgifterna uppgå till 18,800 kronor eller 58 % af arfvodet, så torde man knappast kunna förutsätta den möjligheten, att dessa avgifter af personalen skulle kunna uttagas. Emellertid äro dessa höga avgifter vid inträdet till största delen betingade af enkepensionerna.

Under förutsättning, att endast ålderdoms- och invalidpensioner nu skulle ifrågakomma blir ställningen följande, om premierna beräknas efter *högre* procenten:

Värdet 1 januari 1901 af månads- och löneförhöjningsavgifter	15,800 kr.
» » af retroaktiva avgifter	5,700 »
» » af statens bidrag	38,400 »
» » af pensioner	59,900 kr.

Slutligen kan det ifrågasättas att helt eller delvis icke upptaga avgifterna och i stället minska pensionerna. I sådant fall skulle strängt taget, såsom vid alternativ 3 framhållits, minskningen bestämmas särskildt för hvar individ på grund af för honom gällande förhållanden.

En ungefärlig föreställning om de pensionsbelopp, som vederbörande i så fall skulle erhålla, kan man emellertid bilda sig genom den iakttagelsen att, såsom af tablån härofvan framgår, staten skulle betala 64 % af hela ålderdoms- och invalidpensionsvärdet, hvadan således, för den händelse att *inga* avgifter erlades, vederbörande tjenstehafvare skulle utfå i genomsnitt 64 % af den pension, han skulle hafva er-

hållit, om han den 1 januari 1896 ingått i statens jernvägars pensionsinrättning och till densamma erlagt stadgade afgifter.

Bilaga C. innehåller en öfversigtlig framställning af resultatet och af olika möjligheter vid alternativ 1 och 3 för delegare i enskilda jernvägarnes pensionskassa och för icke delegare, för hvilket senare fall åtskilnad gjorts mellan kostnaderna för ålderdoms- och invaliditetspensioner å ena sidan och enke- och barnpensioner å den andra.

Stockholm den 29 oktober 1900.

Nils Ahlberg.

Bilaga 2.

Till Kongl. Jernvägsstyrelsen.

Sedan undertecknad i september detta år erhållit i uppdrag att inom kongl. styrelsen göra utredning öfver den inverkan, som det på Kongl. Maj:ts fastställelse beroende nya reglementet för enskilda jernvägarnes pensionskassa kan väntas hafva på den af mig sistlidna år beräknade kostnad för beredande af full pension åt i kassan delaktiga, vid statens jernvägar anställda tjenstemän och betjente, får jag härmed afgifva redogörelse för detta uppdrag.

Utredningen har afsett *dels* att ekonomiskt värdera den fördel, som för personalen kunde vinnas genom öfvergång till det nya reglementets bestämmelser och, i sammanhang dermed, genom vinnande af delaktighet i kassan äfven för inqvarteringsersättningen, beräknad till 20 procent af lönen, *dels ock* för händelse att endera eller båda dessa möjligheter till utvidgning af personalens pensionsrätt i enskilda jernvägarnas kassa syntes vara med fördel förenade, att beräkna kostnaden för fyllnadspension, som vid afgang ur kassan ytterligare borde tillerkännas delegare, för att hans sammanlagda pension måtte blifva densamma, som han skulle hafva erhållit, om han ingått i statens jernvägars pensionsinrättningar den 1 januari 1896. Vid beräkningarna, som stälts på 1 juli 1902, hafva användts samma dödlighets-, invaliditets-, afgang-, och lönestegringstabeller äfvensom samma räntefot — 3,8 procent — som vid min förra utredning. De statistiska uppgifterna om tjenstehafvares ålder o. s. v. äro hemtade ur en af trafikdirektören A. Taube derom gjord utredning, i hvilken lönerna upptagits till de belopp, hvar till de efter sedvanliga löneförhöjningar vid 1902 års ingång ansetts komma att uppgå, hvaremot till afskedstaganden icke tagits hänsyn längre än till 1 oktober 1901.

Mellanhafvandet med enskilda jernvägarnes pensionskassa.

Ehuru statens och personalens ställning i ekonomiskt hänseende till enskilda jernvägarnes kassa under den förutsättning, att ingen förändring i nuvarande förhållanden vidtages — fränset den fixering af invalidpensionerna, som i öfvergångsstadgandet till nya reglementet § 9 moment 2 är gifven — icke har direkt inflytande på här föreliggande frågor, torde det dock icke anses olämpligt att här omnämna de resultat, som under utredningens gång vunnits beträffande dels värdet af de pensioner, som kassan förbundit sig att utbetala, dels värdet af de premier, som skola till densamma erläggas. Det är nemligen tydligt, att en jemförelse af skilnaden mellan dessa värden med den fond, som kassan för vestkustbanepersonalens räkning samlat, bör å ena sidan lemna upplysning om kassans soliditet och å den andra visa, huruvida premierna icke äro för höga i förhållande till pensionerna. Värdet af pensionerna uppgår nu 1 juli 1902 till 1,259,000 kronor, fördeladt som af hosföljande bilaga II framgår, värdet af premierna åter är 608,000 kronor, och skilnaden blifver följaktligen 651,000 kronor. Hvad åter beträffar den för betäckande af denna differens samlade fonden, kan någon exakt beräkning af densamma naturligtvis icke tänkas, då kassan utom vestkustbanepersonalen äfven har andra delegare. En approximativ uppskattning deraf kan lättast erhållas på grund af den kalkyl, som uppgjorts angående retroaktivaavgifterna för inqvarteringen, och som i det följande närmare omtalas. Enligt densamma skulle värdet af mot *inqvarteringsersättningen* svarande afgifter, som för samtliga nuvarande delegare bort erläggas såväl af dem sjelfva som af staten, respektive jernvägsbolagen, från deras inträde i kassan intill 1 juli 1902, denna dag uppgå till 141,600 kronor. Då nu inqvarteringen är beräknad till 20 procent af lönen, borde således värdet af samma afgifter svarande *mot lönen* stiga till 708,000 kronor. Nu är vid sagda beräkning använd 4,5 procent räntefot, under det att kassans placeringar under den förflutna tiden i sjelfva verket i regeln gifvit betydligt högre räntevinst, i medeltal nära 5 procent. På grund häraf bör beloppet 708,000 kronor rättvisligen ökas med minst 2 procent eller cirka 14,000 kronor. Härtill bör ytterligare läggas kassans inkomster af premier för utan pension afgångna delegare, med afdrag för till dem vid utträddandet utbetalda belopp, hvaremot bör afgå värdet af redan nu utgående pensioner för personal, som varit anställd vid vestkustbanan, äfvensom förvaltningskostnader. En noggrann beräkning af dessa belopp skulle visserligen icke erbjuda några oöfvervinneliga svårigheter, men dock

erfordra utredningar liggande helt och hållet utom ramen för mitt uppdrag; jag har därför ansett mig kunna nöja mig med en summarisk uppskattning deraf, enligt hvilken, förutom omtalade räntevinst 14,000 kronor, böra tilläggas 10,000 kronor, men afdragas 35,000 kronor. Värdet af kassans för vestkustbanepersonalen samlade fonder blir då 697,000 kronor eller i rundt tal 700,000 kronor, sålunda 50,000 kronor mera än värdet af dess förpligtelser för framtiden. Här af framgår, att kassans ställning, åtminstone såvidt vestkustbanepersonalen angår, fullt motiverar ökning af pensionerna, utan att premierna behöfva höjas i samma mån. Att kassan genom reglementsförändringen erbjuder sådan ökning i den grad, att dess förpligtelser för vestkustbanepersonalen enligt här gjorda beräkningar skulle tillväxa med 100,000 kronor (se följande beräkningar äfvensom bilaga II) och sålunda stiga till 50,000 kronor mera än de beräknade fonderna, beror hufvudsakligen derpå, att kassan anser sig kunna beräkna 4 procent å sina fonder, under det här endast förutsatts 3,8 procent; dock torde i detta förhållande äfven ligga en antydning derom, att reglementsförändringen kommer att blifva till relativt mera fördel för vestkustbanepersonalen än för öfriga delegare, då den förra nu sedan flera år icke rekryterats med nyutträdande och således torde vara af högre medelålder än kassans delegare i genomsnitt.

Efter denna summariska öfversigt af personalens nuvarande ställning till enskilda jernvägarnas pensionskassa öfvergår jag till en redogörelse för verkningarna af de förändringar, som ifrågasatts dels beträffande delaktighet äfven för inqvarteringsersättning, dels beträffande pensionernas och afgifternas belopp.

I skrifvelse af 13 november 1901 har å direktionens för enskilda jernvägarnas pensionskassa vägnar meddelats, att för vinnande af delaktighet äfven för inqvarteringen böra erläggas särskilda retroaktiv-afgifter, beräknade på sätt som angifves i en vid skrifvelsen fogad promemoria. I denna stadgas med hänvisning till en år 1897 af lektorn E. Jäderin för jernvägsstyrelsens räkning uppgjord värdering af de retroaktiva afgifterna intill 1 juli 1897, att *statens* afgift för hvarje särskild delegare bör utgöras af 1) sagda afgift för honom 1 juli 1897, såvidt den bör af staten erläggas, jemte 4 $\frac{1}{2}$ procent ränta och ränta på ränta derå, 2) 5,563 procent af delegarnes medellön från 1 juli 1897 till 1 juli 1902; och att *delegarens egen afgift* bör bestå af 1) afgiften 1 juli 1897 med samma ränta, 2) statens under 2 härofvän nämnda afgift,

ökad i den proportion som angifves af förhållandet mellan delegarens egen premieprocent (5 à 10 %), och statens (5 %), 3) 3,78 procent af delegarens löneförhöjning under perioden.

En beräkning enligt förestående grunder af den retroaktiva afgift för en gång, som för hvarje särskild delegare såväl af honom själf som af staten den 1 juli 1902 bör erläggas, såvida han från sagda dag skall blifva delaktig i kassan äfven för inqvarteringsersättning, har af mig utförts och meddelas i hofföljande bilaga I, till hvilken äro fogade en del exempel, utvisande de månatliga belopp, hvaremot delegarens egna afgifter för en gång eventuellt kunna utbytas. Någon förändring i nuvarande värdet deraf eger naturligtvis icke genom ett sådant utbyte rum. Såsom af bilaga I framgår, uppgår slutsumman af statens retroaktivafgifter till 71,103 kronor 44 öre och af delegarnes till 70,467 kronor 1 öre. Värdet af de afgifter i öfrigt, som skola erläggas, är 729,000 kronor, hvadan nuvarande värdet af samtliga afgifter stiger till i rundt tal 871,000 kronor. Värdet af de pensioner, som delegarne deremot tillförsäkras, är 1,510,000 kronor, hvadan de fördelar, som genom delaktighet äfven för inqvarteringen tillskyndas delegarne, kunna uppskattas till 639,000 kronor, mot 651,000 kronor, om ingen förändring i nuvarande förhållanden vidtages. (För specifikation af pensions- och premievärden hänvisas till bilaga II.) Det synes sålunda framgå, att genom ifrågavarande förändring delegarne och staten gemensamt skulle åsamkas en förlust af 12,000 kronor, hvarvid dock bör påpekas, att en differens på så ringa belopp vid kalkyler af detta omfång icke kan anses vara af någon som helst betydelse. I alla händelser kan man likväl fastslå att, såvidt för närvarande matematiskt beräknas kan, någon väsentlig fördel genom delaktighet för inqvarteringen icke vinnes, hvilket ju för öfrigt var att vänta, då de för inqvarteringen fordrade retroaktivafgifterna äro afsedda att så nära som möjligt motsvara värdet af kassans derigenom åtagna nya förpligtelser.

Enligt af enskilda jernvägarnas pensionskassas fullmäktige fattadt beslut har jernvägsstyrelsen rättighet att före utgången af år 1902 anmäla antingen hela sin i kassan delaktiga personal eller den del deraf, som den 1 januari 1901 icke fyllt 30 år, att öfvergå till kassans samtidigt antagna nya reglemente. Då de i statens tjänst varande delegare, som sagda dag icke fyllt 30 år, endast äro 34 till antalet, motsvarande 8 procent af samtliga här ifrågavarande tjänstehafvare, har det icke ansetts af behovet påkalladt att verkställa särskilda beräk-

ningar för det fall, att endast dessa 34 personer skulle öfvergå till nya reglementets bestämmelser, utan har kalkyl uppgjorts endast för samtliga delegare.

De bestämmelser i förslaget till nytt reglemente, som äro af natur att i uppskattbar mån inverka på pensioner och afgifter, äro följande:

1) *Beträffande delegarnes afgifter:*

erläggande af löneförhöjningsavgifterna, som förut uttagits på två månader, under hela tjänstetiden, samt i sammanhang dermed höjning i nuvarande värde af dessa afgifter, i relativt högre grad för äldre än för yngre delegare, med i medeltal omkring 50 procent.

2) *Beträffande statens afgifter:*

- a) höjning af månadsavgifterna, som förut utgått med 5 procent af lönen, till samma procenttal deraf, som delegaren sjelf har att erlægga (5 à 10 % efter ålder vid inträde) samt derutöfver med 10 procent af sistnämnda afgift;
- b) erläggande af löneförhöjningsavgifter till samma belopp som delegarnes egna, ökade med 10 procent.

3) *Beträffande pensionerna:*

- a) höjning af ålderdomspensionerna från 40 till 50 procent af lönen*);
- b) fixering af invaliditetspensionerna till belopp varierande mellan 20 och 47 procent af lönen, dock att pension ej lemnas för invaliditet i följd af olycksfall;
- c) bättre afpassande af enke- och barnpensionen, i de flesta fall förbunden med höjning deraf (i genomsnitt från 20 till 25 % af lönen).

Slutligen bör anmärkas, att delaktighet i kassan hädanefter icke beviljas för löneförhöjningar efter 50 års ålder.

Resultatet af de på grundval af dessa bestämmelser utförda beräkningar meddelas i bilaga II. Af densamma framgår, att för det fall, att delaktighet icke förvärfvas äfven för inqvarteringen, värdet af sta-

---

*) Då delegare qvarstår i tjänst 1 à 5 år öfver pensionsåldern och afgifter för honom under denna tid fortfarande erläggas, höjes pensionen till 52 à 60 procent af lönen. För den alldeles egendomliga verkningen af denna bestämmelse redogöres i det följande. Här förutsättes, att delegare afgår vid uppnådd pensionsålder.

tens afgifter blifver 353,000 kronor, af delegarnes afgifter 321,000 kronor, af pensionerna 1,421,000 kronor och af kassans öfverstigande förpligtelser sålunda 747,000 kronor, eller 96,000 kronor mera än på grund af nuvarande reglementets bestämmelser beräknats.

Så framt delaktighet i kassan vinnes äfven för inqvarteringen, kommer skilnaden mellan pensions- och premievärde ytterligare i någon mån att stiga, till 755,000 kronor, eller 104,000 kronor mer än som med nuvarande bestämmelser beräknats. Såsom af bilaga II framgår, ökas nemligen värdet af statens afgifter från 287,000 kronor till 495,000 kronor eller med 208,000 kronor, af delegarnes afgifter från 321,000 kronor till 456,000 kronor eller med 135,000 kronor. Den sammanlagda ökningen å afgifter blir således 343,000 kronor, medan åter pensionsvärdet stiger från 1,259,000 kronor till 1,706,000 kronor eller med 447,000 kronor.

Under sådana förhållanden torde på det kraftigaste kunna tillstyrkas att, för den händelse öfver hufvud taget något ekonomiskt bidrag skall lemnas i och för bättre pensionering af vestkustbanans personal, dervidlag i första rummet tages hänsyn till här ifrågavarande anbud från enskilda jernvägarnas pensionskassas sida. Någon annan utväg att med så relativt ringa uppoffringar, omkring 200,000 kronor från staten och 135,000 kronor från delegarne, åstadkomma så väsentligt förökade och i det hela så väl afpassade pensioner, som genom detta förslag, torde i sjelfva verket icke kunna tänkas.

Hvad slutligen beträffar verkan af reglementets stadgande, att för hvarje år, som delegare qvarstår i tjänst utöfver pensionsåldern, hans pension höjes med två procent af lönen intill 60 procent, så framt alla premier för honom fortfarande erläggas, meddelas beräkningar äfven derutinnan i bilaga II*). Af desamma framgår att, ehuru värdet af statens och delegarnes afgifter naturligen är i någon mån ökad, dock värdet af ålderdomspensionerna är betydligt *minskadt*, från 946,000 kronor till 796,000 kronor, hvarvid i sistnämnda belopp ingå alla pensioner åt delegare, som uppnått pensionsåldern, således äfven åt dem, som icke qvarstått fem år derutöfver i tjänst, utan till följd af invaliditet eller annan orsak afgått tidigare. Att en så betydlig minskning af pensionsvärdet uppstår, beror derpå, att den nämnda höjningen af pensionsbeloppet, med 2 procent om året, ingalunda motsvarar den fördel, som kassan har i följd af räntevinst, minskadt pensionsvärde och erlagda premier, då nemligen pensionsprocenten på grund af dessa om-

*) Tågpersonal har dock förutsatts skola afgå genast vid uppnådd pensionsålder.

ständigheter i sjelfva verket borde höjas med ungefär *fem* procent om året och sålunda sluta vid 75 procent i stället för 60. Ehuru således genom delegares qvarstående i tjänst på dessa villkor en högst betydlig fördel tillskyndas enskilda jernvägarnas kassa, torde det dock få betraktas som en fördel äfven för delegarne att, utan i synnerlig mån ökade afgifter, få sina pensioner höjda från 50 till 60 procent af lönen, och då den enda möjligheten för staten att åstadkomma en sådan höjning, utan tagen hänsyn till ifrågavarande stadgande, är att *omedelbart* efter uppnådd pensionsålder öka tjenstehafvarens pension — hvilket förfarande skulle betyda en höjning i statens bidrag med omkring 140,000 kronor — blir det äfven för staten en fördel att anslå de 27,000 kronor, hvilka, så framt delegaren önskar och kan tillåtas qvarstå utöfver pensionsåldern, för dess del behöfvas som ytterligare premier.

Som sammanlagda värdet 1 juli 1902 af de bidrag, som från statens sida erfordras till enskilda jernvägarnas pensionskassa för vinande af de största möjliga fördelar, som i densamma kunna erhållas, fås således ett belopp af 522,000 kronor, öfverstigande värdet af statens förpligtelser enligt nuvarande bestämmelser med 235,000 kronor. Derjemte torde möjligen böra beräknas ett mindre belopp, i och för minskande af äldre tjenstehafvares egna retroaktivaavgifter för inqvarteringen, hvilka i annat fall för dem torde blifva svåra att erlägga.

Fyllnadspensioner och fyllnadspremier.

I det följande förutsättes, att personalen anmäles till såväl inträde i enskilda jernvägarnes kassa för inqvarteringsersättningen som öfvergång till nya reglementets bestämmelser, och att de därför stadgade förhöjda afgifter såväl af personalen som af staten komma att erläggas.

Under sådana omständigheter har man att undersöka, hvilka fyllnadspensioner böra tilldelas tjenstehafvarne för uppnående af samma fördelar som de skulle hafva erhållit, om de den 1 januari 1896 ingått i statens jernvägars pensionsinrättningar, äfvensom hvilka tilläggsavgifter de under samma förutsättning hafva att erlägga.

Om man då först betraktar enke- och barnpensionerna, visar det sig, att dessa i statens jernvägars enkekassa alltid utgå med 25 procent af lönen — med 15 procents inqvartering — i enskilda jernvägarnas kassa deremot med ett procenttal af lönen — med 20 procents inqvartering — som vexlar efter olika fall, men i regel uppgår till eller öfverstiger 25 procent. Visserligen tagas i enskilda jernvägarnas kassa

hädanefter ej i betraktande lönestegringar efter 50 års ålder, men då å andra sidan, som nämnt, inqvarteringen der beräknas till högre belopp, kan personalen anses hafva beträffande enke- och barnpensioner fullt ut lika fördelaktigt stäldt i enskilda jernvägarnas kassa, som den skulle haft statens jernvägars enkekassa. Endast för det fall, att pension utgår till ett eller två ensamma barn, blir beloppet väsentligen lägre i enskilda jernvägarnas kassa än i statens jernvägars (15 å 20 % mot 25 %), men då värdet af denna minskning är obetydligt (cirka 2,000 kronor), har jag ansett mig kunna bortse derifrån och vid beräkningen göra den förutsättningen, att någon fyllnadspension åt enka och barn icke kommer att utgå.

Under sådana förhållanden torde det icke heller komma i fråga att af personalen uttaga de öfverårighets- och inträdesavgifter, som för inträde i enkekassan krävas, helst som avgifter af alldeles samma natur redan en gång äro till enskilda jernvägarnas kassa erlagda. Deremot böra naturligen månadsavgifterna till enkekassan vid beräkningen af fyllnadspremierna tagas i betraktande.

Af den jemförelse mellan pensionsbelopp i enskilda jernvägarnas och statens jernvägars kassor (inträde 1 januari 1896), som gifves i bilaga III, framgår, att tjenstehafvare af 46 års ålder och deröfver beträffande ålderdomspensioner äro fördelaktigare stälda i den förra än i den senare och att någon fyllnad i pensionen således för dem icke kan ifrågakomma. Man kan lätt öfvertyga sig om, att detsamma är fallet beträffande invaliditetspensionerna. Då sålunda dessa personer icke hafva någon fördel af den föreslagna tillskottspensioneringen, kunna de icke heller betala några avgifter för densamma och hafva följaktligen i kalkylen alldeles utlemnats. Öfriga tjenstehafvare äro i regel pensionsmessiga vid 60 år (en och annan högst två år derefter) och kunna således utan olägenhet, såvida de icke blifva invalider, kvarstå i tjenst fem år utöfver pensionsåldern och följaktligen komma i åtnjutande af högsta möjliga pension i enskilda jernvägarnas kassa (60 proc.), dock med undantag af tågpersonalen. Då sådant kvarstående betydligt minskar statens utgifter för fyllnadspensionerna och icke kan anses innebära någon olägenhet för personalen, har i kalkylen förutsatts, att samtliga delegare, utom tågbetjente, kvarstå i tjenst fem år öfver pensionsåldern, såvida icke invaliditet dessförinnan inträder.

En på dessa förutsättningar uppgjord kalkyl har lemnat följande resultat:

Värde 1 juli 1902 af fyllnad i ålderdomspensioner.....	234,000	kronor.
» » » » » » i invaliditetspensioner.....	108,000	»
summa pensionsvärde		342,000 kronor.
» » » » » » i premier.....	121,000	kronor.
Skilnad (statens nödvändiga bidrag)		221,000 kronor.

Beträffande anförda premievärde torde böra anmärkas:

1) Något tillskott i löneförhöjningsavgifter har förutsatts icke komma att utgå, då värdet af dessa avgifter är större i enskilda jernvägarnas kassa än i statens jernvägars, så framt löneförhöjningen inträder efter 34 års ålder, och i annat fall endast obetydligt mindre.

2) Anförda belopp, 121,000 kronor, afser *dels* värdet af personalens kommande tillskottsavgifter, beräknade att för hvarje delegare utgå med ett procenttal af lönen — med 20 procent inqvartering — motsvarande skilnaden mellan det procenttal vederbörande skulle hafva erlagt, om han den 1 januari 1896 ingått i statens jernvägars pensionsinrättningar, och det, som nu (och framdeles) erlägges till enskilda jernvägarnas pensionskassa, *dels ock* värdet af de avgifter, som delegaren under tiden 1 januari 1896 till 1 juli 1902 undgått att erlagga på grund deraf, att sådan fyllnadspremie för honom under denna tid icke utgått. Beträffande sistnämnda retroaktiva avgifter, som i värde uppgå till 36,000 kronor, kunna de tänkas erlagda *antingen* på en gång eller åtminstone i ett fåtal poster under den närmaste framtiden, *eller ock* i form af under hela tjänstetiden utgående avgifter. I förra fallet bör för hvarje särskild delegare beräknas, hvilken retroaktiv afgift på honom belöper, i senare fallet åter torde vara lämpligast att bestämma en viss procent af lönen, efter hvilken afgiften för tjänstehafvare af viss ålder i framtiden bör utgå. Denna procent har uträknats och meddelas i bilaga IV kolumn 2.

För den händelse att här ifrågavarande tillskottsavgifter icke skulle kunna af tjänstehafvare erläggas, har föreslagits, att han likväl skulle vara berättigad till fyllnadspension, dock reducerad med hänsyn till de icke erlagda avgifterna. Strängt taget borde en beräkning af reduktionsprocenten ske för hvarje person vid hans afskedstagande, med hänsyn endast till värdet af de avgifter, som *han* icke erlagt. Det torde dock ur flere synpunkter vara lämpligt att hellre redan nu fastställa den procent af tillskottspensionen, som för tjänstehafvaren af viss ålder bör utgå, så framt han icke erlägger några fyllnadspremier. En beräkning häröfver meddelas i bilaga IV, och framgår deraf, att fyllnadspensionerna,

så framt inga fyllnadspremier erläggas, böra minskas med 30 à 50 procent och således reduceras till 70 à 50 procent, allt efter olika ålder, af sitt ursprungliga belopp.

Nuvarande värdet af pensionerna för det fall, att af ingen tjenstehafvare fyllnadspremier komma att erläggas, uppgår till 223,000 kronor, i obetydlig mån öfverstigande statens bidrag, så framt premier erläggas.

Sammanlagda värdet af statens för utvidgning af pensionsrätten i enskilda jernvägarnas kassa och för beredande af fyllnadspension enligt angifna grunder erforderliga bidrag blifver sålunda 745,000 kronor, öfverstigande värdet af statens nuvarande förpligtelser i och för pensionering af delegare i enskilda jernvägarnas kassa, 287,000 kronor, med 458,000 kronor. Då värdet af statens erforderliga nya bidrag för det fall, att utsträckning af pensionsrätten i enskilda jernvägarnas kassa icke komme i fråga, enligt min föregående utredning beräknats till 601,200 kronor den 1 januari 1901 och från denna tidpunkt till 1 juli 1902 snarare torde hafva ökats än minskats, framgår sålunda, att genom nu föreslaget sätt att öka pensionerna för de vid statsbanorna anställda, i enskilda jernvägarnas kassa delaktiga tjenstemän och betjente en besparing för staten kan beräknas uppstå af omkring 150,000 kronor.

Stockholm i november 1901.

Nils Ahlberg.